POJEDINI BROJ 1.50 DINARA.

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

Islamski Glas

NEZAVISNI KULTURNO-PROSVJETNI I INFORMATIVNI LIST

ИСЛАМСКИ ГЛАС
MOSLIMISCHES WOCHENBLATT
HEBDOMADAIRE MOSLIMAINE

Pretplata: Godišnja . . . . Din 72; Polugodišnja . . Din 36; Tromjesečna . . Din 18

Uredništvo i uprava: Kundurdžiluk ulica broj 22/I.

Izlazi svakog petka

God. I. — Pretplate za inostranstvo Godišnje Din 120 — 22. novembra 1935. Sarajevo 26. šabana 1353. — Rukopisi se primaju do utorka o podne — Br. 8.

Spasenje pravovjernih

Esteizu bil-lahi

Kad eflehal-muminun-ellezine hum fi salatihim hašiun

Kurani-kerim.

Svemogući Allah nam u Kuranu kaže: *»Spasili su se pravovjerni — koji su skrušeni i ponizni kad klanjaju i izbjegavaju da besposlene i nevrijedne riječi govore — koji Zekat daju — koji se čuvaju da sablazan ne počine — samo sa svojim bračnim drugovima ili što pod njihovu vlasnost pripada koji u dodir dolaze, jer to neće prekora izazvati — koji drukčije rade prekoračuju što je dozvoljeno — koji čuvaju povjerene stvari i date obaveze — koji molitve na vrijeme izvršavaju. — To su nasljednici koji će naslijediti velika rajska naselja i u kojima će vječno boraviti.*

Čednost i skromnost moraju biti odlike svakog dobrog i istinskog pravovjernika. To su vrline koje moraju da se duboko usijeku u ljudsku dušu. S tim vrlinama čovjek se u životu lako snalazi i razne smetnje i zapreke s lakoćom savlada. Sa ovim vrlinama čovjek u zajednici svojoj postizava pravo mjesto, sa ovim vrlinama uživa ugled. Zato nam Svemogući Allah kaže da će se spasiti pravovjerni koji su u svojim molitvama čedni, skrušeni i ponizni. Kad čovjek stupa pred Veličanstvo Svemogućeg Allaha u njegovoj duši mora da nestane svega onoga, što bi moglo pomutiti mir i spokojstvo duše. U molitvi — namazu — skrušenost i čednost su od glavnih vrlina koje se u tom velikom djelu moraju ispoljavati. Čovjek koji čedno i skrušeno dnevno pet puta stupa pred Veličanstvo Božje izbriše iz svoje duše sve tragove oholosti i samoljublja, koji su najveći neprijatelji mira i spokojstva duše ljudske. Čovjek koji umije savladati strasti svoje koji iz duše isčupa sve poroke opasne oholosti i gramzivosti, postigao je jedno veliko djelo koje ga vodi sreći i blagostanju. Zato čovjek trajno mora vježbati svoju dušu da duboko u njoj ukorijeni vrline čednosti, skromnosti i poniznosti.

Ozbiljnosti u životu i radu su glavne osobine svakog vjernika koji hoće da svoj život učini plodnim i korisnim Ozbiljnost i odmjerenost čuvaju dostojanstvo čovječije koje čovjek ne smije dozvoliti da mu se unizi. Svemogući je čovjeka na zemlji stvori da izvrši visoki zadatak, a taj zadatak može čovjek samo izvršit ako je u svojim postupcima odmjeren i ozbiljan. Pravom vjerniku se ne pristoji da govori kojekakve besposlice i neozbiljne stvari. Musliman mora život shvatiti kao najveću zbilju i stvar nost i on tako mora svoje držanje udesiti. Svemogući Allah nam kaže da se spasio onaj pravovjernik koji se kloni i izbjegava da govori besposlene i nevrijedne riječi.

Čovjek je društveno biće. Samo u zajednici čovjek može zadovoljiti svoje potrebe. Zato se ljudi u zajednici moraju međusobno pomagati. Bijednoga treba pomoći. Siromaštvo iz zajednice treba trijebiti i uklanjati. Musliman mora nastojati, da siromaštvo, to najveće zlo za koje Božiji Poslanik kaže da je gotovo nevjerstvo, iz zajednice uklanja.

Dužnost je svih muslimana, koji slijede Veliki Božiji Pravac da prihvate najveću borbu protiv toga najvećeg zla i neprijatelja čovječanstva. Muslimani se moraju međusobno pomagati i slabim pomoć ukazivati, jer ako siromašni i bijedni budu pomognuti, ako se zadovolje njihove životne potrebe u ljudskoj zajednici će nestati potresa. U društvu će zavladati mir i spokojstvo, a to je uslov da svi ljudi mognu sve svoje snage upotrijebiti u podizanju svojih moralnih i društvenih vrednota. Zato nam Svemogući Allah kaže da su se spasili pravovjerni koji zekat dijele i izvršavaju tu veliku Božiju zapovijed, kojom se unosi sreća, mir i spokojstvo u muslimansku zajednicu.

Čudoredan život čuva čovjeka od teških zabluda. Čovjek mora da se čuva životinjskih strasti i nagona i ne smije da podlegne tim opasnim nagonima. Čovjek je savršeno zemaljsko biće i njegov život mora biti savršen. Kako je čovjek dužan čuvati svoje dostojanstvo dužan je čuvati i dostojanstvo drugoga. Strasti i pohote ti životinjski nagoni u ljudskom tijelu dovode čovjeka u opasnost i teško iskušenje da povrijedi dostojanstvo žene, koja je kao najveći amanet predana čovjeku da je čuva i poštuje. Brak je osnov društvenoga života. U braku čovjek treba da izgrađuje uslove po kojima bi se život zajednice u što savršenijem i čudorednijem obliku razvijao. Čovjek nesmije posegnuti da zadovolji nagonima svoje strasti na način koji će povrijediti dostojanstvo žene. Zato nas Svemogući Allah uči, i zapovijeda nam da bračnu vezu kao najveću svetinju čuvamo, jer je ona temelj društvene sreće i društvenog blagostanja. Allah kaže da oni koji drukčije rade teško griješe i čine grijeh koji se ne oprašta.

U zajednici mora vladati povjerenje, sloga i ljubav. Bez međusobnog povjerenja i ljubavi u zajednici ne može biti prave sloge. Pravovjerni su dužni u zajednici razvijati slogu i čvrsto se jedan uz drugoga vezati. Moraju jedan prema drugome biti povjerljivi. Nepovjerenje među ljudima rađa teškim posljedicama za zdrav društveni život. Zato Allah dž. š. kaže da su pravovjerni i pravi muslimani samo oni koji u međusobnom povjerenju žive, koji povjerene stvari čuvaju i date obaveze ispunjavaju.

Ustrajnost dovodi čovjeka do uspjeha. Musliman u radu ne smije nikada malaksati. Musliman mora uvijek biti bodar i spreman da podpuno izvrši svoje dužnosti. Tačnost je odlika pravog i istinskog muslimana. U svim svojim radnjama musliman mora tačnost održavati.

Sa tačnošću musliman će sa lakoćom postizavati mnogo veće uspjehe nego li sa aljkavošću, koja je najveća sramota za svakog muslimana. Zato Svemogući Allah kaže, da su pravi vjernici koji redovito vrše svoje molitve, koji ni pod koju cijenu ne dopuštaju da jednu molitvu propuste. Kako je musliman dužan da tačno i uredno izvršava svoje molitve dužan je da i u svim ostalim poslovima bude uredan. Redovno izvršavanje molitava treba da u njemu probudi svijest da i druge poslove mora uredno vršiti.

Dakle, kako vidimo Svemogući Allah nam kaže da su pravi vjernici, koj će biti spašeni samo oni, koji se čvrsto pridržavaju navedenih Božijih zapovijedi. Ove prave i istinske vjernike čeka velika nagrada, kako na zemlji, tako i u zagrobnom životu. Allah kaže, da će oni naslijediti velika rajska naselja u kojima će vječno boraviti.

To će biti vječna i velika nagrada za prave vjernike koji su radili i slijedili zapovijedi Božije. Vršeći ove zapovijedi ispunil su svoj veliki čovječanski poziv i zadatak, unijeli su sreću i blagostanje u zajednicu, a za nagradu su osim zemaljskog blagostanja zaslužili i spasenje u vječnosti. To je pravo spasenje pravovjernika za kojim mora svaki Musliman težiti i nastojati da ove Božje zapovijedi potpuno ispuni. Zdrav razum nas uči, da ovo sve moramo primiti i najsavjesnije izvršavati, jer to služi našoj sreći i našem dobru.

Privrednici na posao

sada je vrijeme ramazana.

Tek još nekoliko dana dijeli nas od uzvišenih dana Ramazanj Šerifa, kada je pravi musliman najviše pozvan da čini dobra djela, da što vise koristi svojoj okolini i svojoj zajednici. U ove mubarek dane mnoge hairli poslove obavlja svaki savjestan musliman; ti uzvišeni dani prava su prilika, da se počne na velikim djelima, da se započnu mnogi poslovi, koji iziskuju mnogobrojne potrebe naše i naše zajednice. Te su potrebe velike i mnogobrojne. Malo ko među nama osjeća i uviđa svu zbilju i svu težinu tih potreba kao mi privrednici, jer smo mi po prirodi našega poslovanja i našega rada u najužem dodiru sa širokim narodnim slojevima, pa najbrže i najtemeljitije upoznajemo i potrebe toga svijeta. Pored toga što mi i sami uviđamo to, i sam se svijet ponajprije obraća na nas za svaku, a pogotovo materijalnu pomoć.

Međutim kada smo mi svjesni toga svoga poziva, mi moramo da sebi stavimo i jedno pitanje s tim u vezi: da li smo mi ovakovi kakvi smo danas u stanju da udovoljimo tim velikim zahtjevima naše zajednice?

Kada o tomu razmislimo, kada vidimo koje su to nevolje, ruku na srce i priznajmo si iskreno golu istinu u tomu onakovu kakva je, pa ja vjerujem da nitko od nas neće smjeti da ostane skrštenih ruku, nego će biti svaki spreman da sa najvećom odlučnošću i najvećim elanom pristupi radu na našem napredku i progresu.

Ja ovdje neću napominjati pojedine stvari koje bi se morale rješavati, jer bi me to odvelo predaleko, ali ću biti slobodan da preporučim svima nama, da sada uz nastupajuće mubarek dane u svim mjestima organizujemo sijela i to kućna, prijateljska sijela, jednom kod Mehmeda, drugi put kod Hasana i t. r. Mi sarajevski trgovci prije izvjesnoga vremena počeli smo sa takovim sijelima i svaki koji je prisustvovao tim sastancima svjedok je, koliko je tu lijepih i korisnih tema pretresano, o svemu se lijepo razgovaralo, a tu se svakako stvaraju i potrebni zaključci u pravcu rada na našem napretku.

Priznati moramo, da smo mi imali u nekim našim općim pothvatima i izvjesnih neuspjeha, pa možda se može reći i mnogo tih neuspjeha, ali to ne smije nas da omete u radu, mi moramo u radu ići kroz borbu do uspjeha. I upravo ovaj momenat je nas sarajevske trgovce prisilio, da mi kao muslimani, bez ikakve buke i reklame, sastajemo se skromno i prijateljski, ne dajući nikakav službeni karakter ovim našim sastancima. I danas već nakon par takovih sastanaka u izvjesnim pravcima se zapaža dobar plod toga našeg rada.

Neka mi je ovdje dozvoljeno napomenuti tek samo nekoliko dobrih strana ovakovih sastanaka:

Na ovakova sijela dođu različiti ljudi, raznih nazora i raznih mentaliteta. Pa kako smo mi svi obični smrtnici, nije ništa nenaravno da među nama dođe katkada i do izvjesnih razmimoilaženja, pa eventualno i do sukoba. *Međutim, ova su sijela dokazala, da se na tim sastancima ljudi počnu drugačije gledati, jer se vide na našem zajedničkom radu za dobro svih nas, pa dolaze do zaključka, da njihovo dosadašnje držanje nije bilo ni lijepo, ni strogo islamsko.* Čak tu su primjeti, da ljudi koji prje nijesu ni govorili jedan sa drugim, na ovakovim su se sastancima bratski izmirili.

U većim mjestima imade mnogo nas, koji se još lično i ne poznajemo, nego li moguće jedino po čuvenju, a nije ni to rijetkost, da se tu sastanu ljudi, koji se nikada nijesu ni čuli. *Ovi sastanci nas upoznaju međusobno, a ovo međusobno upoznavanje donosi nam velike koristi, koja poslije dolazi do naročitoga izražaja.*

Pišući ove retke molim moje prijatelje u provinciji, da organizuju ovakove sastanke, te da na istim porade da što bolje i što brže se naša svijest razvija, da se međusobno pomažemo, a u tomu ćemo uspjeti i pobolje, ako se što češće sastajemo i o našim potrebama porazgovorimo.

Ahmed Mešinović.

Zašto se omladina udaljila od Islama?

(malo odgovora Lisanuddinu).

Bilo je govora u »Islamskom Glasu«, o savremenoj muslimanskoj omladini. U tom članku omladina je ocrtana u najcrnjim bojama, a uopšte nisu ni spomenuti razlozi, zašto je ona pala u tako nepovoljan položaj. Ja bih pokušao, kažem samo pokušao — da iznesem nekoliko po mom mišljenju, najvažnijih uzroka, zbog kojih je omladina pala u duboki kal, i takorekuć odrodila se i udaljila od Islama. Nemam namjeru nikog da napadam, a još manje da vrijeđam. Ako koga vrijeđaju njegove sopstvene riječi, na zdravlje mu. Sve ono što ću iznijeti u ovom malom članku, iznosim iz čistih islamskih pobuda, želeći da se to više ne ponovi i jednom za svagda da nastane lijep, staložen i evolutivan život među nama muslimanima i savršena harmonija i razumijevanje naših starih i mladih. Zašto starih i mladih? Zato što po mom mišljenju i po činjenicama koje ću iznijeti, najglavniji uzrok da je omladina zalutala i da se udaljila od uzvišenog Islama, leži baš u međusobnom neslaganju i nerazumijevanju naše ilmije i inteligencije, odnosno omladine. U nedovoljnom posvećivanju pažnje našoj omladini i njenom duhovnom razvoju od strane vjerskih pretpostavljenih organa. U nedovoljnoj kontroli nad onim šta omladina radi i kuda stupa, i napokon u taktici i položaju kojeg naši vrhovni vjerski faktori zauzimaju prema omladincima.

Da bi se Islam mogao održati i učvrstiti na tlu kršćanske Evrope, potrebna je savršena organizacija i zajednička saradnja ilmije i inteligencije. Potrebno je, kad su zajednički vjerom vezani, da imadnu i isti cilj, iste ideale i ista sretstva u borbi za samoodržanje. Trebali bi zajednički kao braća, ruku pod ruku, jedni s sarukom drugi u fesu da pođu u narod, da ga kulturno i ekonomski podižu, vjerski prosvjećuju i socijalno organizuju.

Međutim, mnogi u redovima saruklija ovako ne rezonuju, nego su sasvim drugoga mišljenja i na pogrešnom putu. Možda oni misle da na ovakav način služe Islamu i svom visokom pozivu(?) Ali ja mogu glasno i časno da doviknem svima onima, koji zauzimaju drugo stanovište od onog kojeg sam malo prije naveo, da ne služe Islamu, nego svojim ličnim interesima i pospješuju nazadak Islama, goneći svakim danom po nekoliko mladih muslimana, koji su nama neobično potrebni, u ateiste i bezvjerce. Misliće možda neko da je ovo i suviše slobodno izraženo, ili možda, da ja zauzimam neprijateljski stav prema našoj ilmiji, ali kad vam iznesem činjenice, vi ćete vidjeti da je rečeno sve u dobroj namjeri i vi ćete se svakako solidarisati sa mnom u mišljenju.

Evo jednog primjera između mnogih drugih slučajeva sličnih ili možda i gorih. Jedan moj prijatelj sa osam razreda šeriatske gimnazije tražio je intervenciju kod jednog člana Ulema-medžlisa za postavljanje muallimom ili pak vjeroučiteljem na nekoj narodnoj osnovnoj školi u Sarajevu. Naravno ovaj mu je obećao svesrdno pomoći. Moj prijatelj uzdajući se u ovog visokog službenika islamske vjerske zajednice, te u saruk, koji ne smije poreći ono što obeća, bio je spokojan i u nadi je čekao kad će jednoga dana dobiti dekret o postavljanju na jedno od pomenutih mjesta.

Dani su prolazili a o namještenju ni habera. Moj prijatelj, budući je jako siromašan, potucao se od znanca do znanca moleći potporu, a stalno vjerovao u nadu da će jednoga dana biti koliko-toliko materijalno situiran, razumije se kad mu dadnu obećano namještenje. Pošto se to sasvim oduljilo, mislio je da nema upražnjenih mjesta, te se i s tim pomirio. No, šta se desilo? Moj prijatelj je dočuo od čovjeka, koji je imao prilike da stupi u bliži dodir sa pomenutim članom Ulema-medžlisa, da uzrok nepostavljanja za muallima odnosno vjeroučitelja ne leži u tome što nema upražnjenih mjesta, nego u tome, što moj prijatelj ima duge solufe, koje su po mišljenju gospodina saruklije, zabranjene nositi muslimanu i kao takav one ne može biti zaposlen u službi Islama. Zaista čudno rezonovanje. Ja dosta poznajem Islam, ali nigdje nisam vidio ili pak pročitao da on svojim pristašama zabranjuje nošenje solufa. Islam imao ozbiljnijih stvari da o njima raspravlja, a ne pak da nekom brije ili gaji solufe. Na koncu Islam je vjera savremena, koja ništa ne prezire, razumije se ako se to ne kosi sa njegovim načelima, a što se pak tiče mode, u tom ima prednost nad svim vjerama.

To je jedno. Drugo mnogo važnije je to, kakvo sad mišljenje ima moj prijatelj o gospodi saruklijama. Da bi i to saznali, ja ću vam doslovno iznijeti njegove riječi, koje mi je prije dva dana rekao: »Da se ne stidim gospodina hafiz Muhamed ef. Pandže, te gospodina Muhamed ef. Pašića, profesora sa Šeriatske gimnazije, sad bih nataknuo šešir i okrenuo leđa Islamu. No neću, stidim se njihovih očinskih riječi, koje su mi u srce uklesali o uzvišenom Islamu. Gajim nadu da će u redove odlučujućih islamskih faktora doći ljudi, koji će Islamu dati pravi izgled, a odbaciti iz njega ono, što su mu naši fanatici nečasno prilijepili.«

Šta sad velite gospodo čitaoci »Islamskog Glasa«? Šta znače za Islam ovakvi slučajevi? Da li se na ovaj način služi Islamu ili protiv Islama? Da li ima pravo gospodin saruklija ili kogod drugi?

Da bi moja prvobitna opažanja potkrijepio što jačim činjenicama, iznijeću još samo jedan primjer.

Imao sam priliku da prisustvujem jednoj velikoj islamskoj manifestaciji u Bosanskoj Krajini — otvorenju džamije —. Kao i obično i ovom prilikom došao je, kao izaslanik Reis-ul-uleme i Ulema-medžlisa jedan ugledni vjerski službenik. Taj čovjek, u mjestu svečanosti, došao je i otišao, a da nije niti jedne riječi progovorio o muslimanskim prilikama toga kraja, ni sa džematskim imamom, a kamoli sa džematlijama. Progovorio je s narodom tek nekoliko riječi pred neposredno otvorenje džamije i to službeno. Potom u džamiji je održao jedan vazi-nasihat, koji nije ostavio Bog zna kakvih plodova. Zatim, po programu, pred džamijom je trebao da pozdravi goste jedna srednjoškolac, inače sin toga kraja i znate šta je na to rekao gospodin saruklija; ništa manje nego; da jedan srednjoškolac nije dostojan, da se pred džamijom uopšte zadrži, a kamoli da pozdravlja vjernike.

O, uzvišena vjero islamska, vjero naših pradjedova, ko te zastupa i štiti. Jesu li to ona sveta načela: »Uči od bešike do groba!« — »Traži nauke makar bilo i u Kini!«

Zar ovo vodi prosvjeti i nauci, zar ovo služi na čast Islamu.

Braćo muslimani! Hoćete li i pored ovih činjenica reći, da se omladina svojevoljno udaljila od Islama? Kagod svjesno i svojeglavo razmisli, doći će do zaključka, da je pravda na našoj strani.

Pored svih uvreda, koje se omladini nanose, ona ipak na stvar ne gleda suviše tragično. Iz omladine pojedinci i iznimke uzimaju se kao tipični pretstavnici i tim nam se čini velika nepravda. Neću tvrditi, da među omladinom nema tipova, ali ponavljam, da su samo iznimke, na temelju kojih se ne može izvesti zaključak, da smo svi takvi. Neka gospoda vjerski pretstavnici zađu dublje među omladinu, neka među njom vjerski djeluju, pa će tek onda imati pravo da je osuđuju. Više rada, jer je devet desetina sevapa od rada, a tek jedna desetina od ibadeta. Omladina je sklona dobru, samo joj treba dobar vođa, ne sa tespihom i pustekijom, nego sa plemenitim srcem, dobrom dušom, čvrstom voljom i rukom, i omladina će sa najvećom ljubavju žrtvovati se za Islam i sve za njegov napredak učiniti.

Ovo što sam napisao, sve je u najboljoj namjeri. Ako ima kogod da se interesuje, za ovu stvar ‚neobično ću mu zahvaliti, ako me kroz stupce »Islamskog Glasa« upotpuni ili eventualno ispravi, ako sam gdje pogriješio.

Sarajevo, 18. XI. 1935.

Ibnu-Sinan.

Ur. Donosimo ovaj napis jednog vrijednog omladinca, koji ima i malo možda pretjeravanja, ali je svakako vrijedno da se čuje glas omladine. Omladini se svakako ne posvećuje dovoljno pažnje i to omladina vidi. Ona žali da od nje zaziru oni, koji bi trebali da joj budu najbliži i da su u stalnom dodiru s njom. Na mladima svijet ostaje. Omladinu treba spremiti za visoki poziv koga ona mora u budućnosti svoje zajednice vršiti. Ona će se za taj poziv spremiti sama onda, ako vjerski vodeći faktori posvete najveću pažnju pitanju odgoja omladine. Od omladine se mogu izgraditi najvatreniji pioniri islamske požrtvovnosti i to treba bezuvjetno učiniti. Dajući mjesta ovom članku jednog nadobudnog omladinca — a sva omladina bi naša mogla taka biti — želimo da pitanje afirmacije snaga naše omladine što jače istaknemo i pobudimo interes kod svih naših krugova ovom vrlo važnom pitanju našeg vjersko-kulturnog života o kome zavisi sretna i napredna budućnost Islama u ovim krajevima. Stupci »Islamskog Glasa« su otvoreni svima onima, kojima je stalo da ozbiljno ovo pitanje pretresu i rasprave.

Dnevnice ovrhovoditelja. Riješenjem ministra finansija odobreno je da se privremenim poreznim ovrhovoditeljima kada vrše ovršnu naplatu poreza izvan sjedišta porezne uprave, ima u ime putnih troškova priznati i isplaćivati sado dnevnica od 20 dinara na teret prihoda iz ovršnih troškova i prodaje službenih formulara. Naknada u ime kilometrine se ukida.

PODRUŽNICA KOŽARSKIH RADNIKA U BOS. KRUPI.

U Bos. Krupi je održana skupština kožarsko- prerađivačkih radnika, na kojoj je osnovana podružnica radnika ove struke. Kao delegat iz Banje Luke bio je g. Mehmed Subašić, koji je u kratkom govoru izložio stanje kožarskih radnika i naglasio da je potrebno da se organizuju. Pročitana su i jednoglasno usvojena pravila društva pa se prešlo na izbor uprave. Za predsjednika je izabran g. Muharem Terzić za potpretsjednika g. Mujo Kalić za sekretara g. Jusuf Redžić a za blagajnika Živko Radić sa još nekoliko članova uprave.

PROSLAVA LEJLEI MIRADŽA U BILEĆI.

Na 24. oktobra ov. god. i u Bileću su muslimani proslavili »Lejlei Miradž« na dostojan način.

Toga dana u 3 sata poslije podne, ova je svečanost objavljena s pucanjem prangija, učenjem prigodnih salavata i ilahija na munari.

Iza ićindije namaza u Gradskoj džamiji, koja je bila dupkom puna muslimana, proučio je prigodno ašere muezin Gradske džamije g. Murat Merdan, a za tim su školska djeca učila salavate i lahije. Poslije toga je džematski imam Ćamil ef. Arnautović održao predavanje o značaju »Lejlei Miradža«, a iza toga je govorio o zaslugama i vakufnami merhum Gazi Husrevbega, kao najvećeg vakifa i dobrotvora bos.-herc. muslimana, naglasivši, da je ovo dan, kulturne manifestacije nas muslimana.

Iza predavanja djeca Građanske škole su proučila »Jasini šerif« za dušu merhum Gazi Husrevbega.

Širite »ISLAMSKI GLAS«!

PODLISTAK:

Kur'an

(Nastavak.)

Nedostiživost ove najsvetije i najveće Božje knjige, očituje se u toj savršenoj duhovnosti, koja je izmijenila oblik čitavog ovog svijeta i omogućila malenom i neznatnom broju ljudi da postanu zamjenici Božji na Njegovoj zemlji i gospodari zemlje. Ovaj veliki kuranski duh omogućio je tom malom broju ljudi da sataru i unište najveće krvnike i silnike. Taj veliki kuranski duh podvrgao je njihovoj vlasti prijestolja najmoćnijih svjetskih država staroga svijeta i od te neznatne i do tog doba prezrene grupe ljudi učinio je gospodare nekada najmoćnijih careva i kraljeva, koji su ljudima vladali i čitavim svijetom drmali. Od njih je napravio i braću anđela, nepogrešivih Božjih bića. To se sve zbilo u nevjerojatno kratkom broju godina, koje se mogu na prste izbrojiti. Kur'an kaže: »Udahnjuje (Bog) duh od svog djela (Kur'ana) Svojim robovima, kojima On to hoće.«

Bez sumnje je Kur'an rječit i pred njegovom rječitošću su zanijemili i najveći i najbolji govornici. Tome su se divili i najveći pjesnici i pred njegovom ljepotom zapanjeni ostajali. Kur'an sadrži izreke nedostižive i vrhunaravne mudrosti i filozofije, njegovi zakonski propisi i norme frapiraju, prirodni zakoni koji se u njemu ističu magično djeluju. To je jedna istina koja je utvrđena tako čvrstim i jakim dokazima, koje nije nitko u stanju pobiti. Kur'an osvaja svakog i traži od njega, da sve njegove navode, odredbe i zapovijedi ispita i o njima se potpuno uvjeri. Kur'an ne pušta iz vida ni najsitnijih ni najkrupnijih pitanja, o svima raspravlja ubjedljivo i njegova su izlaganja nepobitna. Kur'an sa svojim propisima upućuje na pravu i istinsku stazu, on je sa svojim odredbama prava milost ljudima. Njegove pouke unose svjetlo u dušu čovjekovu, liječe je i spasavaju.

Ovo su visoka kuranska svojstva, koja djeluju na razum, osjećaje i sklonosti ljudske. Ova kuranska svojstva čvrsto i jako djeluju na dušu, mnogo jače nego što to može djelovati i najkrući sila najvećeg silnika na tijelo najvećeg bijednika sputana najstrašnijim okovima. To kuransko djelovanje na dušu normalna čovjeka proističe iz činjenice, što je Kur'an »Duh djela Božjega«, koji dopire i u najskrovitije kutiće ljudske duše gdje nisu u stanju da prodru zrake najdivnije judskog govora, mudrosti i saznanja. Dopire svježina i istinitost njegovih značenja i onamo, kuda misao i mašta ljudska nisu u stanju da dopru. Ovu silinu njegovog uticaja nije u stanju zamisliti ni najbujnija pjesnička mašta.

Ova duhovna snaga Kur'ana prodire u najkrajnje zakutke i vlada svima osjećajima, pobuđuje i raspiruje najsavršenije ljudske sklonosti, obnavlja čitavo ljudsko biće i metamorfizira ga. Daje svemu novi oblik i u sve unosi novi život. Pogledajmo samo šta je taj kuranski duh učinio sa Arapima. Prije njegova dolaska su oni hiljade godina čamili u jednom nepokretnom stanju ne pokazujući nikakve naročite životne energije, a ni sposobnosti. Kur'an ih je nadahnuo svojim visokim duhom pomoću koga su se oni uzdigli donoseći i zavodeći svoje gospodstvo, rušeći tiraniju i nečovječnost. Taj čovječni postupak, koji je svima donosio pravdu, jednakost, bratstvo i slobodu doveo je u krilo njihovo zemlje krajnjeg istoka i krajnjeg zapada staroga svijeta.

Može li biti većeg dokaza od ovoga kako je duh kuranski preporodio ovaj nekad mrtvi narod? To je do jučer bio narod pocijepan i rasut koga nisu vezale ni političke ni narodne, a ni vjerske veze. Živio je u neplodnim i divljim krajevima daleko od kakvog pravnog poretka i kakvih velikih ciljeva. Njihov pokret je počeo nekoliko godina poslije poslanstva poslanika, koji se među njima pojavio. Oni su nosili plemenitost, vrline i čovječnost diljem čitavog svijeta, koji bijaše sav uznemiren od teških društvenih previranja. Zar može biti većeg dokaza, da je Kur'an Božanska knjiga, kod ovih teških prilika u svijetu koje su tada vladale i koje je Kur'an svugdje uspio srediti i harmonizirati kudgod je dospio. Zar može neko učiniti veći utisak i dojam na čovjeka od ovog velikog djela, što ga je Kur'an svojom pojavom u ljudskom društvu izveo. Ovo je jedna od najubjedljivijih strana koja nam jasno i čisto kaže da je Kur'an »Duh djela Božjega«.

U Kur'anu se ističe rješitost, ljepota, mudrost i blagozvučnost. To sve proističe iz duhovnosti Kur'ana, koju shvaćaju samo ljudi sposobni da prodru u ljepote jezika i njegova stila. Ai ako pogledamo dijete ili običnog prostog čovjeka vidjećemo i kod njih da Kur'an proizvodi naročiti dojam i utisak, pa makar se Kur'an i ne učio lijepim glasom. I oni su u stanju da shvate i razlikuju kuranski stil od nekuranskog.

Ova duhovnost Kur'ana se ukazuje i onome ko poznaje njegov rječnik i ko ga ne poznaje. Ukazivanje kuranske duhovnosti onome ko poznaje kuranski jezik je jasna stvar i ne treba je ni objašnjavati, ali kuranska duhovnost se ukazuje nearapu po posljedicama i utjecajima koje je Kur'an u razvitku čovječanstva proizveo.

Arap, koji je do jučer bio pastir i trgovac bez ikakve prosvjete i ne naučen da poštuje zakone i da ih od drugih ljudi nauči, došao je danas da vodi vojsku, da stupa u borbu sa organizovanom vojskom vođenom od najboljih vojskovođa. Ulazi u sredinu toga pobijeđenog naroda koga je pokorio ili pravije oslobodio, vođen kuranskim duhom zaštićiva ga i čuva mu vjeru, imetak i život. Prema tome pobijeđenom narodu ima više srca i ljubavi, pravednosti i samilosti od njegovih vlastitih vođa i gospodara. Njegova je vlast pravednija i čovječnija od njegove narodne vlasti. Arap među njih unosi pravdu i dobrotu i obasipa ih raznim blagodatima. Velimo, ko može, promatrajući ovu stvar koja zadivljuje, a da ne dođe do zaključka, da su Arapi sa Kur'anom stekli jedan novi duh, koga nisu imali ranije i koji je uzdigao njihove duše i razvio u njima dosada neviđene moralne vrline i kreposti. Dolazi se do te spoznaje, da je taj preporod mogao izvesti samo veliki kuranski duh. To nam svjedoče činjenice. Ko se plašio i bojao tih nekadanjih divljaka, počeo se u njih pouzdavati. Arapi su bili najveći neznalice, a postali su učitelji kulturnih i prosvijećenih naroda. Isticali su se sa najsavršenijim moralnim osobinama oni, koji su bili najveći divjaci i pokvarenjaci samo zahvaljujući duhu Kur'ana.

(Nastaviće se.)

IZ ISLAMSKOG SVIJETA:

Iz Egipta

Britansko-egipatski odnosi. — Reakcija Egipćana. — Težak položaj.

Britansko-egipatski odnosi ušli su u opasnu fazu. Egipat se je nadao, da će Velika Britanija izaći barem djelomično u susret zahtjevima za jaču afirmaciju egipatske nezavisnosti. Za uzvrat je Egipat bio spreman, da iskreno pomogne Veliku Britaniju u sporu sa Italijom. Osim krajnjeg nacionalističkog krila, Egipćani su se zadovoljili sa relativno malim ustupcima. Tražili su u glavnom, da se ukinu kapitulacije, da se poveća broj egipat. stajaće vojske i da se stvarno provodi kondominij u Sudanu. S ovim zahtjevima se je bio složio i vođa Vefda, Nahas paša, jer je mislio, da će postići kompromis s Englezima, zato je pomagao vladu Nesim paše, koji je primio vlast tek nakon što je dobio obećanje od vođe egipatskih nacionalista, da će ga trpjeti na tom položaju.

No nekidašnji govor sir Samuela Hoarea u Londonu, u kojem je izričito naglasio da Velika Britanija smatra, da sadašnja međunarodna situcija nije podesna, da se mijenjaju prilike u Egiptu, izazvala je opću i žestoku reakcju diljem cijele zemlje. Nisu protestirali samo nacionaliste. Bivši predsjednik vlade, Muhamed Mahmud paša, liberalni šef, održao je javni govor, istaknuvši da Egipat traži, da vlada sam sobom, te da je jedino kao ravnopravan član voljan surađivati sa Velikom Britanijom. Uslijed ovako odlučnog držanja liberala, koji su u prošlosti bili za suradnju s Londonom nacionalisti su morali naravno biti još odlučniji, ako nisu htjeli izgubiti povjerenje širokih narodnih masa, koji su neraspoloženi i nepovjerljivi prema Englezima. I vrhovno tijelo nacionalističke stranke Izvršni odbor Vafda, sastao se pod predsjedništvom Nahas paše, te je zaključio da se više ne podupire vlada Nesim paše. Na to su uslijedil teški nemiri u Kairu i Tauti.

Hoće li sada Nesim paša povući posljedice, kako je prije tvrdio, da će učiniti, ako ga Vafd desavuira, vidjeće se. Nesim paša je rodoljub. On je primio mandat za sastav vlade tek nakon što je kralj ukinuo oktroirani ustav iz 1930. god. Htio je uspostaviti stari ustav iz 1923 godine, te se tvrdi da je za to dobio privolu i kralja Fuada. No Englezi neće da se taj ustav uspostavi barem ne za sada, jer daje Egiptu široki demokratski režim, koji bi dobro došao osobito nacionalistima, uz koje stoje velika većina Egipćana. Englezi se očito boje da bi za njihove interese u Egiptu bio opasan, da Vafd bude na vlasti. A to bi bilo sigurno ako se provedu slobodni izbori. Do sada su Englezi u Egiptu uspijevali da uvijek jednu stranku izigraju protiv druge. Nacionalisti ih čak optužuju, da su izrabljivali i kralja u svoje ciljeve, kome da su nametnuli vođenje onakove politike, koja je njima konvenirala. Ibraši paša, bivši nadzornik kraljevih dobara, koga je kralj Fuad morao pod pritiskom britanskog visokog komesara u Egiptu odpustiti s toga položaja (istodobno ga je imenovao za poslanika u Bruxellesu i darovao mu 6000 funti), rekao je javno prije odlaska, da se Englezi upliću u interne egipatske stvari, no da su sada na jednoj liniji kralj i narod. Ako bi dakle kruna i narod u Egiptu bili danas jednodušni u otporu protiv britanske politike, Velika Britanija našla bi se pred velikim poteškoćama, što bi naravno veoma dobro došlo Italiji.

Preveo s francuskog: Ahmed Prohić.

„Na kongresu evropskih muslimana"

Egipćanin Ali El-Gajati, direktor lista »La tribune d'Orient«, koji izlazi u Ženevi na francuskom jeziku, i sekretar stalnog odbora obrazovanog na kongesu evropskih muslimana u Ženevi, napisao je u spomenutom listu članak pod gornjim naslovom, koji u prijevodu glasi:

Shodno onome kako smo već objavili, kongres evropskih muslimana otvoren je u Ženevi u salonima hotela »Viktorije« u četvrtak izjutra 12. septembra pod predsjedništvom Emir Šekib Arslana, predsjednika organizacionog odbora. I ovo je bio odmah jedan uspjeh za Islam uopće, a muslimane na evropskom kontinentu naпose.

Blizu 70 lica je učestvovalo u radu kongresa, na kome je službeni jezik bio arapski, sveti jezik kuranski. Sjednice su bile privatne. Učesnici kongresa su bili razdijeljeni u dvije kategorije: azijski ili afrički muslimani (Alžir, Tunis, Egipat, Sirija-Liban, Irak, Indija, Afganistan) koji žive u Evropi i muslimani podanici evropskih država (Jugoslavija, Albanija, Turska, Austrija, Mađžarska, Poljska, Holandija, Italija, Velika Britanija, Švajcarska).

Poslije otvorenja kongresa po pred sjedniku koji je zaželio najsrdačniju dobrodošlicu prisutnim muslimanima, Al- Uejni ibn Halifa, imam pariške džamije proučio je nekoliko ajeta iz Kur'ana, koji su saslušani u tišini razmišljanja i pobožnosti. Potvrđene su zatim funkcije organizacionog odbora i njegovom predsjedniku Emir Šekib Arslanu povjereno je predsjedništvo kongresa. Ovaj odbor postaje stalan odbor, koji će raditi u Ženevi na ostvarenju poduzetog djela od one skupštine i na pripremanqu budućih sesija. Donijećemo kasnije njegov definitivan sastav izvršen na posljednjoj sjednici kongresa.

Prije nego su počeli da razni govornici govore. Emir Šekib Arslan izrazio je zahvalnost sviju prema Švicarskoj, čije je široko gostoprimstvo omogućilo već dugo godina muslimanima, koji tu stanuju da žive u potpunoj slobodi i da brane svoje principe i svoja mišljenja sa najvećom nezavisnošću. Sa jednodušnim odobrenjima i povicima »živila Švicarska«, odlučeno je da se pošalju dva pozdravna brzojava: švicarskoj vladi i ženevskoj oblasti i da im se tako zahvali za velikodušan prijem, koji su ukazali kongresu.

Ovi su brzojavi odmah upućeni Federalnom savjetu u Bernu i Državnom savjetu u Ženevi.

Predsjednik je prešao zatim na opće stanje Islama prije i poslije ukidanja Hilafeta, rekavši da se Islam nalazi sada bez šefa i da je uspostava Hilfeta sveta dužnost, koju će trebati izvršiti kada prilike to dozvole. On je savjetovao muslimanima da se solidarišu i ujedine da dođu do ostvarenja ideala za kojima teže. Zatim je pročitao razne obavijesti od kojih je jedna i od Nj. Vel. nekadanjeg turskog Halife Abdul Medžida II. koji želi pun uspjeh kongresu na kojem je prestavljen po samom Emir Šekib Arslanu.

Na molbu ovog posljednjeg, kongres je izvršio šutnu minutu na uspomenu vrlo žaljenog muslimanskog učenjaka šejh Rešid Ridaa, osnivača i urednika islamske revije »Al-Manor« u Kairu, koji je umro naglo prije nekoliko sedmica u egipatskoj prijestolnici.

Predsjednik je na to dao riječ Salim efendiji Muftiću, predsjedniku Ulema medžlisa u Sarajevu, koji je izrekao kratak govor na arapskom jeziku, potsjetivši da su jugoslavenski muslimani usprkos istorijskim promjenama čvrsto vezani za muslimansku vjeru i muslimanske tradicije.

Iza toga se kongres pozabavio projektom gradnje džamije u Varšavi, sa kojim poljska vlada ukazuje velikodušno svoje simpatije i pomoć muslimanima. Kongres je iskoristio ovu priliku da izrazi poljskoj vladi zahvalnost za dobročinstvo i pomoć koju ukazuje svojim muslimanskim podanicima i odlučio je da pošalje brzojav, u kome će izraziti svoju toplu blagodarnost. Zaključeno je da se otvori supskripcija u namjeri da se doprinese obol gradnji spomenute džamije. Dr. Jakub ef. Szyenkiewicz poljski muftija, zahvalio se kongresu na ovome prijateljskom gestu.

Predsjednik je dao riječ još i Dr. Zek Ali, mladom egipatskom medicinaru koji živi u Evropi gdje se je posvetio odbrani muslimanske stvari. On je izrekao na francuskom jeziku vrlo interesantan govor, čiji će se sadržaj naći u toku ovoga izvještaja.

Zaključivši sjednicu predsjednik je pozvao prisutne na bratski ručak na kojem su uzeli učešća svi prisutni posjetioci kongresa. (Nastaviće se.)

MUSLIMANI U FINSKOJ.

U Finskoj boravi veći broj muslimana Tatara, koji su najvećim dijelom zaposleni u trgovini. Oni su do sada bili bez ikakve organizacije pa su tokom ove godine osnovali svoje udruženje čija je pravila potvrdilo finsko ministarstvo prosvjete. Udruženje će imati svoje sjedište u Helsingforsu, glavnom gradu Finske.

U EGIPTU JE USPOSTAVLJEN RED.

Prema posljednjim vijestima koje su stigle iz Kaira, tamo je u cijeloj zemlji uspostavlen red i mir. Prema obavještenjima sa mjerodavnih mjesta izgleda da se radi na sporazumu za riješenje egipatskog problema, o sporazumu, koji bi zadovoljio obje stranke.

NOVE DEMONSTRACIJE U ALEKSANDRIJI.

Reuterova agencija javlja da je 2 stotine studenata priredilo u gradu demonstracije klićući »Dolje Hoare« »Živio Nahas paša!« »Hoćemo ustav, hoćemo slobodu!«.

Hvala Bože!

Promatrajuć' život ljudi
Kličem svakog danka:
— Hvala Bože, sto put hvala,
Kad sam muslimanka!

Hvala Bože što u čistom
Islamu me stvori,
Jer me nikad neće moći
Zavesti zlotvori.

Ponosno ću časna lica
Kroz život ploviti,
I o Tebi i Islamu
Blage pjesme viti...

Hvala Bože, Hvala Bože,
Milijon puta hvala,
Što me Svojom moćnom rukom
Zaklanjaš od zala!! —

Đemila-Hanumica-Zekić.

Ljubim Islam!

Ljubim Islam, ljubim Islam,
Jer moj razum shvaća,
Da principe najsjajnije
Islam obuhvaća!

Ta je vjera od Allaha
Velikoga data;
Šta je pri Njoj zemsko blago,
Šta je vrijednost zlata?

Đemila-Hanumica-Zekić.

Mustafa S. Busuladžić:

Islam i Abesinija

(Nastavak.)

Muhamedovo a. s. pismo Ashami caru Abesinije.

Kada se je u mjesecu zilhidžetu 6 g. po H. (628 po I.) Muhamed a. s. povratio s Hudejbije, otpravio je svoje poslanike, da susjedne vladare pozovu u Islam. Tom prilikom Muhamed a. s. je sebi napravio srebreni pečat na kome je pisalo Muhamed Resulullah (Muhamed Božiji Poslanik). Pismo je poslao abesinskom caru Ashami, bizantijskom caru Irakliju (610.—643.), perzijskom vladaru Husrev Pervizu, egipatskom namjesniku Mukavkisu, zatim vladarima Bahrjena i Ummana i nekim drugim. Neki od ovih vladara primili su Islam, neki poslanike dobro primili, a neki su ih opet surovo odbili.

Prvo je pismo Muhamed a. s. poslao abesinskom caru Ashami 6. g. po H. po svome poslaniku Amr ibnu Umejje Edamriji. Pismo ovako počima: »U ime Boga općeg dobročinitelja milostivog od Muhameda Božijeg Poslanika Ashami caru Etiopije«. U pismu se veli, da je Bog samo jedan a Isa a. s. samo njegov rob i poslanik, koga je po Božijoj odredbi rodila Merjema poštena i nevina žena, koja nije imala spolnog odnošaja s ljudima. Pozivam te, da vjeruješ u jednoga Boga i da mu budeš pokoran, koji nema druga, da mene slijediš i vjeruješ i ono što je meni od Boga došlo. Ja sam zaista Božiji poslanik. Tebe i tvoje sugrađane (vojsku) pozivam da vjerujete jednog Boga. Ovo ti dostavljam i savjetujem ti da primite moj savjet. Poslao sam tebi svoga stričevića Džafera sa jednom grupom muslimana pa ako dođu primi ih i napusti silništvo! Neka je spas na onoga koji slijedi ispravan put«.

Kada je Ashami došlo ovo pismo i pročitalo mu se, sišao je s carske stolice na kojoj je sjedio, uzeo ga i stavljajući ga ponizno na oči izgovori u znak primanja Islama slijedeće riječi: »Vjerujem u jednog Boga i njegova poslanika Muhameda, koga očekuju posjednici prijašnjih Božijih objava (ehlul-kitab). U prisustvu Muhamedova a. s. stričevića Džafera, Ashama je primio Islam i napisao Muhamedu a. s. pismo u kome mu veli, da je primio Islam i zavjetuje mu se. U pismu podvlači, da vjeruje u Muhameda a. s. kao pravog Božijeg poslanika i da je istina ono što je on rekao u svome pismu o Isa a. s. sinu Merjeminu.

Kada je Ashama saslušao sadržaj Muhamedovog pisma rekao je: »Kad bi bio u mogućnosti da mu odem, otišao bi mu«.

U drugom pismu Muhamed a. s. moli Ashamu, da mu vjenča Ummi Habibu čiji je muž — kako smo spomenuli — bio prešao na kršćanstvo. U istom pismu moli Ashamu, da mu pošalje i namiri ashabe, koji su se tada kod njega nalazili. Kada je Ashama pročitao ova Alejhiselamova pisma, naredio je da se donese jedna kutija od slonove kosti u koju ih je stavio, a zatim je rekao: »Abesinija će jednako biti dobro dok se ova pisma budu nalazila«.

Negus je nakon toga vjenčao za Muhammeda a. s. Ummi Habibu u ime njegovo. U ime mehra Ashama je poklonio 400 dukata. Kod vjenčanja je bio prisutan Halid ibnu Seid ibni El-As.

Muslimane koji su se nalazili u Abesiniji Ashama je otpremio pod vodstvom Damrije. Oni su se ukrcali u dvije lađe i usidrili u luci Bevla — i nakon sto su platili određenu taksu — krenuli su u Medinu, gdje su stigli tačno u onaj dan, kada je Muhamed a. s. sa ashabima osvojio židovsku tvrđavu Hajber 7. god. po H. (628.)

Kada je Muhamed a. s. saznao za njihov dolazak bio je oduševljen tako, kada je susreo Džafera, zagrlio ga je i među oči poljubio a zatim rekao: »Ne znam ili bi se više veselio osvojenju Hajbera ili dolasku Džaferovu«.

Između Muhameda a. s. i Ashame razvila se je prepiska. Oni su jedan drugom slali darove. 7. g. po H. Ashama odgovara Muhamedu a. s. na njegovo pismo u kome piše, da mu je za ženu vjenčao Ummi Habibu i poslao muslimane, koji su se kod njega nalazili. Dalje u pismu također veli, da je Alejhiselamu poklonio jednu košulju, gaće, ćurak i mestve u kojima je Resulullah klanjao.

Među Ashaminim darovima Alejhiselamu, spominje se još: odora, zlatni prsten, boca mirisa, jedna abesinska katura, tri koplja i dr. Jedno je koplje Alejhiselam zadržao za sebe, koje je više puta i Bilal nosio. Iza Muhamedove a. s. smrti, nosio ga je Ebu Bekr, koji bi to koplje posadio na mjestu gdje se je klanjao Bajram za vrijeme Bajrama. Po jedno je koplje dao H. Aliji i Omeru, kasnijim halifima.

(Nastaviće se.)

Kako je otrovan mostarski ajan Alijaga Dadić

Jedan od najznamenitijih sinova grada Mostara u doba turske vladavine Hercegovinom, je bez sumnje ajan Alijaga Dadić.

O njemu i njegovom pokretu za samostalnost Hercegovine malo se kod nas pisalo. Zbog toga Alijaga Dadić nije ni tako poznat našoj širој javnosti, već samo ljudima koji proučavaju historiju kršne Hercegovine. Neće biti na odmet, ako naše čitaoce upoznamo, bar ukratko, sa interesantnim i burnim životom, kao i tragičnom smrću ovoga znamenitoga Mostarca.

Alijaga Dadić rodio se početkom druge polovine 18. stoljeća u Mostaru od oca Smailage. On je odrastao u doba kada se vodila borba za samostalnost Herceg-Bosne, između sultana i muslimana iz Bosne i Hercegovine. Sultanu i Turcima nije nikako išlo u račun, da Bosna i Hercegovina budu samostalni, pa su zbog toga nastojali, da tu misao iskorijene iz duše bosansko-hercegovačkih muslimana. Stara i ugledna porodica Dadića u Mostaru je bila prva i najistaknutija u toj borbi za samostalnost.

Kada su muslimani Herceg-Bosne, prilikom rata Turske sa Rusijom 1787. god., opazili sve loše strane turske carevine, jer su budno pratili tok rata i stanje u turskoj carevini, onda se njihov pokret za samostalnost još više proširi i još jače isticaše. Upravo tada Mostarci izaberu za svoga ajana Aliju Dadića. Na tome položaju on je mogao mnogo da uradi za njihov pokret. I to je učinio. Za kratko vrijeme on je svojim radom uspio da je cijela Hercegovina bila samostalna. Turci su prozreli namjeru Alijaginu i vidjeli su kuda to vodi, pa su zbog toga počeli sijati razdor i mržnju među prvacima u Bosni i Hercegovini. Htjeli su da ih zavade, pa da ih tako lakše savladaju i spriječe u njihovoj borbi za samostalnost. To im donekle i uspije. Razdor i mržnja uzimaše sve više maha, pa zahvati i prvake u Mostaru. Između Alije Dadića i blagajskog ajana Alijage Voljevice (koji je rodom iz sela Svinjarina u Podveležju) 1802. god., nastane oštar sukob. Za vrijeme toga sukoba Dadić je uz sebe imao najodabranije ljude iz Mostara i Hercegovine, a Voljevica sve same zulumćare, koji su otimali od svakoga. Voljevica sa svojim ljudima udari na Mostar i uspije mu da osvoji lijevu stranu Mostara do same Carine ulice. Dadić je vidio da mu ovoga puta ne može ništa učiniti, pa zatraži da se s njime pomiri. Voljevica na Dadićev predlog pristane, pomire se i raspusti svoje ljude, koji tada počeše po Mostaru otimati i napadati mirne građane, a naročito na katolike i pravoslavne. Ovi se potuže Dadiću, koga su svi bez razlike na vjeru volili i poštovali. Dadić opomene Voljevicu i zatraži od njega, da spriječi, kako njegovi ljudi nebi i dalje otimali i napadali Mostarce. Zbog toga se Voljevica naljuti i ponovno nastane sukob među njima. Podijele Mostar na dvije strane, tako da lijeva obala Neretve do Carine pripadaše Voljevici, a desna Dadiću. Obadvojica su se spremala za odlučnu borbu. Po sokacima bile su postavljene barikade iza kojih su se protivnici sakrivali.

Voljevica je sa svojim ljudima prvi otpočeo borbu, ali Dadić sa svojim ljudima savlada Voljevčine pristaše i uspije, da im otme topove i protjera ga sa Carine. Jedva je i sam Voljevica iznio živu glavu i pobjegao u Blagaj. Dadićevi ljudi tada uspostave red i mir u Mostaru.

Dadić je volio katolike i pravoslavne u Hercegovini, kao i same muslimane. Kako je Dadić bio kod naroda cijenjen i poštovan i koliko je bio pravedan, najbolje nam kazuje ovaj istiniti događaj:

Jedan seljak tjerajući na konjima devet tovara drva stigne u polje kraj Mostara i tu zanoći. Dok je on spavao dovuku se neki lopovi, te mu dignu sva drva. Kad se probudio i vidio da je pokraden odmah je otišao u Mostar, da se potuži Dadiću. Ne poznavajući Dadića lično, a znajući za njegovu pravednost i dobrotu, naiđe upravo u jednoj ulici na samoga Alijagu.

»Biva aga, znaš li mi reći, gdje ću naći Dadića?«

»A što će ti Dadić kume?« upita ga Alijaga.

»A eto aga natovarih 9 tovara drva i počerah u Mostar na pazar. Noć me stigne u polju i ja tu zanoćih, a dođe neki nevaljalac, te dok ja spavah, ukrade mi i diže sva drva.«

»A što ti bolan, da zaspiš u polju sa svojim malom i da ga tako napustiš?« Što ga nisi bolje čuvao?«

»A ja biva velim kada se Dadić stara o nama, onda ne smije nikome ništa biti, niti mu se kakav kvar učiniti.«

»I ne smije, no što ti je vrijedilo sve to ukradenih drva?«

»Vala aga, Bog neka te poživi — s konja na konja po cekin.«

Dadić se maši rukom u džep i dade mu devet cekina. Seljak mu zahvali i pođe natrag svojoj kući. Nije bio ni na pola puta kad opazi, da na svakim vratima stoji po jedan čovjek. Dadić je naredio svojim ljudima, da idu od kuće do kuće i pronađu lopova. Upravo kada je seljak bio u polju stignu ga Dadićevi ljudi i kažu, da se povrati po drva, koja su pronašli. I tako je seljak dobio novac i drva zahvaljujući pravednosti Alijaginoj.

Dadić je 1806. godine sa uspjehom ratovao protiv Crne Gore i Rusije, a uz njega su bili pravoslavni i katolici iz Hercegovine. Katolike je predvodio franjevac Nikola Ilić. Poslije toga zavadi se Dadić sa počiteljskim Gavran-kapetanom iz nepoznatih razloga. I njega Dadić potuče i sada mu se niko nije smio protiviti u Hercegovini.

Ovim njegovim uspjesima ugled mu toliko poraste, da se Turska bojala, da Dadić ne ocjepi Bosnu i Hercegovinu od turske carevine. Zbog toga bosanski vezir, po naredbi iz Carigrada, pošalje protiv Dadića, Sulejman pašu Skopljaka sa regularnom vojskom. Dadić mu sa hrabrim Mostarcima ne dade ni da se približi Mostaru, već se Sulejman paša povrati bez ikakova uspjeha. Ovim Dadiću još više poraste ugled u cijeloj carevini, kod njegovih prijatelja, a Turska se još više zabrinu. Bosanski vezir ponovo dobije naredbu, da napadne na Dadića, ali i ovoga puta bilo mu je uzalud.

Kada vezir ne mogaše ništa učiniti ni junački uspjeti, stavi u zadaću Sulejman paši, da on preko svojih ljudi nagovori mostarskog Kadiju Muharemovića, da mučki smakne Alijagu.

Jednoga dana kadija Muharemović pozove Dadića u mešćemu na kavu i eglen. U jednom fildžanu stavi mu, krijući, otrova. Kada je Dadić popio ovu kavu, poslije nekoliko časaka umro je u najtežim mukama. I tako 1809. god. završi život najveći i najzaslužniji sin šeher Mostara. On je i svojom smrću pokazao, kako se ljubi i brani domovina.

Njegovi potomci i danas žive u Mostaru, od kojih je i šerijatski sudija g. Smail ef. Dadić.

Muhamed Ajkić.

Svijest muslimane Srebrenice i njezine okolice

Baš se sada navršuje godina dana, od kako je inicijativom agilnog i hvalevrijednog imama matičara džemata srebreničkog g. Abdulah ef. Gojačića, uz pripomoć ostalih uglednih građana grada Srebrenice, kao i njezine okoline popravljena stara i veoma trošna Hadži Skender džamija u Srebrenici, koja se ujedno zove i bijela džamija, a koja je najveća i najljepša i na najljepšem mjestu od sviju ostalih džamija u Srebrenici.

Popravak ove džamije iznosio je oko 50 hiljada dinara, a za istu najveće priloge dali su: Mujaga Pašalić, trgovac i gradonačelnik grada Srebrenice; Ali ef. Selmanagić, posjednik i bivši narodni poslanik; Ibrahimaga Selmanagić, posjednik; Omeraga Beganović, trgovac i posjednik; kao i ostalo građanstvo iz ovoga mjesta i iz okolice ovoga džemata.

Prije kratkog vremena na poticaj gore spomenutog imama matičara, osnovat je odbor za popravak džamije u Crvenoj rijeci u Srebrenici, koja je džamija u ovome mjestu najstarija i za koju se govori, da je napravljena na mjestu gdje se je nalazio čador Sultan Fatih Mehmeda i to odmah iza njegova boravka u Srebrenici, čiji se grad i dan danas još uzdiže i podsjeća na njega, te je uz pripomoć ovomjesnog građanstva kao i njezine okolice i ova džamija popravljena, tako kao da je sada na novo napravljena, te je milina pogledati ove obadvije džamije, koje daju naročito lijep izgled ovome malom ali dosta starom mjestu, gdje se Božije Ime sa velikom ljubavi i poštovanjem spominje i moli Mu se.

Svečanom otvorenju ove popravljene džamije u petak dne 18. redžeba 1354. (15. XI. 1935.) prisustvovalo je mnoštvo muslimanskog svijeta, gdje je nakon svršenog džumanskog namaza, ovdašnji šerijatski sudija naš mnogopoštovani i uvaženi gosp. Edhem ef. Abdurahmanović, održao jedno veoma poučno i veoma dirljivo predavanje (vazu-nasihat), tako da je većini prisutnih slušaoca natjerao suzu na oči i ganuo svako islamsko srce, upućujući ga na hairli poslove i na pravi put, kako nam to i svemogući Allah dželešanuhu nalaže.

Dana 26. redžeba 1354. (24. X. 1935.) proslavljena je mubarekj noć Lejlei-miradža na najsvečaniji način, tako, da su uoči te mubarekj večeri na svim ovdašnjim džamijama bili popaljeni kandilji i izvješene zelene zastave, te su toga dana mektebska djeca pod nadzorom imama matičara kao i njegova zamjenika g. Hafiz Mensur ef. Đozića, proučili hatmu umrlim vakifima iz ovoga mjesta, a iza podnenskog namaza, je imam matičar održao u džamiji dulje predavanje o umrlim vakifima iz ovoga mjesta, kao i o velikom dobrotvoru rahmetli gazi Husrevbegu, a to sve uz sudjelovanje većine ovdašnjeg muslimanskog svijeta.

Na isti način je proslavljena i mubarekj večer Lejlei berat u ponedeljak 14. šabana 1354. god. (11. XI. 1935.).

Neka dragi Allah dželešanuhu poživi na mnogo i mnogo godina naše napredne i čestite alime, kao i darovatelje i ostale svjesne muslimane.

Sulejman H. Hafizbegović,
činov. sres. suda.

Vijesti iz Banjaluke

Na koncertu narodnih pjesama koji je priredilo banjalučko pjevačko društvo »Jedinstvo« na dan 8. novembra nastupio je i solist g. Suljo Pličanin. G. Pličanin je svojim glasom zadivio slušaoce i pobrao veliki aplauz.

Banjalučko Narodno pozorište davalo je komad »Putem cveća« na 30. oktobra, u kojem je komadu igrao ulogu kurira g. Muhamed Čejvan član banjalučkog Narodnog pozorišta. G. Čejvan se istakao kao vrlo dobar glumac pa je time dokazao, da može i mnogo teže uloge igrati na puno zadovoljstvo pozorišne publike.

Politički organ partije JRZ. će se uskoro pokrenuti u Beogradu. Kao članovi komiteta za pokretanje toga partijskog glasila pored bivšeg radikalskog ministra g. dr. Laze Markovića, koji će ponovno preuzeti glavno uredništvo, nalaze se još i sadanji ministar šuma i rudnika g. Đura Janković, te ministar bez lisnice član vodstva bivše Slovenske ljudske stranke g. Krek, te g. Miloš Ivković.

Udruženje služitelja u Banjojluci, održalo je svoju izvanrednu skupštinu, te su na toj skupštini od muslimana izabrani za članove uprave gg. Šaćir Kušmić a u nadzorni odbor kao predsjednik Karabegović i Ibrahim Teofilović kao član nadzornog odbora, a za zamjenike Hasan Raić i Muharem Đibić.

KONKURS ZA PRIJEM 23 NOVA STRAŽARA U UPRAVI POLICIJE U SARAJEVU.

Riješenjem ministarskog savjeta odobreno je, da se prime u službu 23 nova stražara pri Upravi policije u Sarajevu.

Konkurs je raspisan u Službenim novinama »Narodno jedinstvo« od 16. XI. 1935.

Kandidati koji reflektiraju na ovu službu, treba da podnesu svoje molbe Kr. Banskoj upravi Drinske banovine do 15. decembra 1935. godine.

Uslovi za prijem u službu su slijedeći:

1. da su državljani Kraljevine Jugoslavije,
2. da su navršili 21 godinu, a još nisu prekoračili 30 godinu života,
3. da su tjelesno i duševno zdravi,
4. da su neženjeni ili udovci bez djece ili sudbeno razvedeni od žene bez djece.
5. da su besprijekornog vladanja u prošlosti,
6. da umiju čitati, pisati i računati,
7. da se pismeno obavežu da će ostati u policijskoj izvršnoj službi najmanje tri godine i da će za slučaj samovlasnog neodsluženja platiti državi jednu polovinu onih prinadležnosti, koie bi primili za ono vrijeme koje neodsluže.
8. da su visoki najmanje 163 cm i da su odslužili rok u stalnom kadru u glavnim rodovima vojske ili mornarice.

Od posebnih uslova Kraljevska banska uprava a shodno naređenju ministarstva tražiće:

1. od petorice kandidata da su osposobljeni šoferi,
2. od osmorice kandidata da su odslužili rok kod jahače trupe,
3. od trojice kandidata, da su vični radiofoniji, ili da su vični telefoniranju morzeovim znakovima,
4. nakon prijema kandidati u državnu službu obavezan je naknadni ljekarski pregled.

Kod prijema svih kandidata u službu, prvenstveno će se uzeti u obzir oni, koji budu rastom viši (175 i više cm), oni koji govore strani jezik i koji imaju veću školsku naobrazbu.

POŽAR U KLJUČU.

14. novembra izbio je požar u zgradama za stoku Muhe Zulića u Šahićima. Požar je uništio dvije zgrade sa oko deset kola sijena. Požarna četa u Ključu uspjela je da požar lokalizuje u času, kada je prijetila opasnost da i susjedne zgrade planu. Šteta se cijeni na oko 8 hiljada dinara. Pretpostavlja se da je staje neko namjerno upalio, jer su zgrade dosta udaljene od kuća i puta. Istraga se vodi.

UBIRANJE OPĆINSKE TROŠARINE NA ELEKTRIČNU STRUJU NIJE DOZVOLJENO.

U vezi sa uvođenjem općinske trošarine na električnu struju, od strane izvjesnih općina u našoj zemlji, Ministarstvo finansija je, u vezi predstavke saveza električnih preduzeća iz cijele zemlje, uputilo raspis svima banskim upravama, da upozore općinske uprave, da trošarinu na potrošnju električne struje ne naplaćuju, niti pak da prilikom izrade novih općinskih budžeta uzmu u obzir prihod ove vrste.

JEDNO UGLEDNO VJENČANJE.

U petak dne 15. ov. mj., obavljeno je u Tuzli vjenčanje uglednog šer. sudije g. Emina Tirića iz Bos. Krupe, sa simpatičnom gdicom Seadetom Šehić, kćerkom umirovljenog šer. sudije Ibrahim ef. Šehića iz Tuzle.

Mladenci su u subotu 16. ov. mj. došli u Bos. Krupu. U Otoci im je priređen veličanstven doček. Najugledniji građani Bos. Krupe bez razlike na vjeru otišli su sa nekoliko automobila, fijakera i mnogobrojnim kolima u Otoku, gdje im se je priključilo cjelokupno stanovništvo Otoke, i tu na želj. stanici priredili veličanstven i spontan doček mladencima. Džem. imam Bos. Krupe g. Smail ef. Mujakić je biranim riječima pozdravio mladence, predavši im divan buket svježeg cvijeća. Nakon toga su mladenci uz ogromnu pratnju svijeta nastavili put autom u Bos. Krupu, gdje se razvilo nezapamćeno srdačno veselje.

Ovoliku pažnju koja je ukazana g. Tiriću on je uistinu i zaslužio svojim uzornim životom i lijepom naravi, služeći već 12 godina u Bos. Krupi, na najveće zadovoljstvo sviju muslimana.

Najsrdačnije im čestitamo, i molimo Velikog Allaha da im podari dobro zdravlje i svaku sreću u bračnom životu.

X.

MERHUM TUTNJEVIĆ HAFIZ IBRAHIM IZ FOJNICE.

Pred kratko vrijeme nakon jednog dana bolovanja umro Hafiz Ibrahim ef. Tutnjević u 60. god. života. Merhum je do iza rata bio najveći trgovac u Fojnici, ali je tada uslijed krize i neupućenosti u spekulacije, iz dana u dan propadao u radnji, dok nije istu morao sasvim napustiti. Pred svoju smrt bavio se malom trgovinom i vršio dužnost imama džamije u Gvozdićima. Hafiz ef. bio je opšte obljubljen u narodu te od svih svojih dužnika, koji su mu ostali dužni na stotine hiljada, nije nikada nikoga utužio, nego je čekao da sami plate.

Smrću imenovanog gubi Fojnica svoga jedinog Hafiza, mješćanina i čovjeka, koji je od svakog bio obljubljen.

Iza sebe je ostavio devetero neopskrbljene djece i hanumu, kojima, da Svemogući podijeli Sabur a rahmetliji firdevsi ala dženet.

Fojničanin.

ŠTAMPANJE TELEFONSKIH IMENIKA.

Riješenjem g. ministra pošta, telegrafa i telefona ustupljeno je isključivo pravo štampanja telefonskih imenika za godine 1936, 1937. i 1938. za cijelu zemlju Jugoslavenskom Novinarskom udruženju, sekcija Beograd. Prema tome ministarstvo pošta, telegrafa i telefona neće tokom g. 1936, 1937. i 1938. izdavati telefonske imenike niti tko drugi ih smije da izdaje. — Iz kabineta ministra pošta, telegrafa i telefona.

KROZ ŠEHER - SARAJEVO:

VAKTIJA

Šaban 1354. <1935>

Broj dana	Dan	November	Sunce izlaz s	Sunce izlaz m	Podne s	Podne m	Ikindija s	Ikindija m	Sunce zalazi s	Sunce zalazi m	Jacija s	Jacija m	Imsak s	Imsak m
26	Pet.	22	6	54	11	46	2	9	4	23	6	6	5	00
27	Sub.	23		55		46		9		23		5		1
28	Nedj.	24		56		47		8		22		5		2
29	Pon.	25		57		47		7		21		4		3
1	Utor.	26		58		47		6		20		3		4
2	Srij.	27		59		48		6		20		1		5
3	Čet.	28	7	00		48		5		19		1		6

»ISLAMSKI GLAS«
Nezavisni, kulturno-prosvjetni i informativni list.
Uredništvo i uprava: Kundurdžiluk ul. br. 22. I.
Čekovni račun Poštanske štedionice Sarajevo br. 1600.
Broj 8., godina I., dne 22. novembra 1935.

NAŠIM ČITAOCIMA!

Upozoravamo naše poštovane čitaoce da smo sa ovim brojem obustavili daljnje slanje lista svima onima, koji nam nisu htjeli podmiriti predplatu za list. Morali smo poduzeti ove mjere jer materijalne žrtve oko izdavanja lista ne dopuštaju nam više da pored velikih moralnih žrtava doprinosimo i materijalne žrtve. Do sada smo sedam brojeva slali u nadi da će poštovani čitaoci udovoljiti svojoj maloj i neznatnoj obavezi. Žalimo, da ne nailazimo na puno povjerenje i razumijevanje kod naše muslimanske čitalačke publike, koja se žalila, kad nijesmo imali ni jednog svoga ista na taj manjak. Mi smo uz velike žrtve pokrenuli »Islamski Glas« u želji da ispunimo tu prazninu. Postavili smo jasan pravac našem listu sa željom da vjerski i kulturno u našem muslimanskom elementu djeluje. Želja nam je bila da list bude ujedno i informativne naravi ali kad se naši čitaoci slabo odzivaju i kad s teškom mukom i tu neznatnu predplatu plaćaju, onda razumije se, da tu ne možemo zadovoljiti onako kako bi to htjeli, jer nam zato ne dostaje materijalnih žrtava. Molimo svu gg. naše čitaoce kojima i dalje šaljemo list a u koje vjerujemo da će se odazvati glasu islamskog srca da nam podmire dužnu predplatu i da nastoje u svojoj sredini list što više raširiti. Kada gg. predplatnici udovolje svojim obavezama i »Islamski Glas« će sigurno podpuno udovoljiti. Pripominjemo da ćemo od slijedećeg broja našega lista staviti stalnu rubriku »Za naše žene« u kojoj ćemo iznositi život znamentim žena u Islamu. Počet ćemo sa životopisom hazreti Aiše.

PREMJEŠTAJI UČITELJA MUSLIMANA.

Ministar prosvjete g. Stošević, premjestio je učitelje po molbi:

Tahira š. Misirlića, učitelja drž. narod. osn. škole iz Pjaniče, državnoj osnov. školi u Šlivnu Vrbaske banovine.

Sulejmana J. Delića, učitelja drž narod. osn. škole iz Badića, za učitelja drž. narod. osn. škole u Ripać, srez Bihać.

Hasana M. Mušića, učitelja drž. narod. osnovne škole iz Rizvanovića srez Prijedor, za učitelja drž. narod. osnov. škole u Bosanski Novi.

Osmana M. Masnika, učitelja drž. narod. osnov. škole iz Sjenine, srez gračanički, za učitelja drž. osnov. škole u Kostajnicu istog sreza.

Mehmeda A. Haračića, učitelja, drž. narod. osn. škole iz Bronzanog Majdana srez Banjaluka, za učitelja drž. narod. osnov. škole u Kozarac srez Prijedor.

Ismeta O. Silajdžića, učitelja drž. narod. osnov. škole iz Stijene sreza Cazinskog, za učitelja narodne osnov. škole u Bronzani Majdan srez Banjaluka.

Junuza O. Divanovića, učitelja drž. narod. osnov. škole iz Čelebića srez Foča, za učitelja drž. narod. osnov. škole u Sanski Most.

Halida I. Mulaosmanovića, učitelja drž. narod. osnov. škole iz Maloševića srez Bos. Grahovo, za učitelja drž. narod osnov. škole u Garevac srez Gradačac.

Safeta M. Doročića, učitelja drž. narod. osnov. škole iz Potočana srez Gradačac, za učitelja drž. narod. osnov. škole u Modrić.

Anketa za izradu nastavnog plana Islamske Akademije u Sarajevu

Kako smo u jednom od prošlih brojeva javili, Ministarstvo prosvjete početkom septembra izdalo je naređenje nastavničkom savjetu Šeriatske sudačke škole da izradi nastavni plan za novo osnovanu Islamsku akademiju. Nastavnički savjet Šer. sud. škole ovaj nastavni plan uputilo je 21. septembra Ministarstvu prosvjete, koje je ovaj nastavni plan ustupilo Vrhovnom vjerskom starješinstvu. Na predlog Vrhovnog vjerskog starješinstva obrazovana je posebna anketa za pregled i proučavanje predloženog nastavnog plana. Anketa se sastala u Beogradu, te je izradila nastavni program za čitavu visoku šeriatsku školu, koja još nije dobila svoje pravo ime, jer treba izraditi novi zakon o uređenju ove škole, po kome će ova škola i dobiti svoje pravo ime. Predavaće se šeriatsko pravo, osnovi šeriatskog prava, teologija, arapski, turski, perzijski jezik, istorija vjera uporedo sa istorijom Islama, filozofija, apologetika, dogmatika, pedagogija, Tefsir, Hadis i svjetovne pravne nauke, za koje će se naknadno izraditi nastavni plan. Anketa je predložila ovaj nastavni plan Ministarstvu prosvjete i saglasila se s tim da ovoj visokoj šeriatskoj školi treba dati rang fakulteta. Dosadašnji štatut za šeriatsku sudačku školu izmijenit će se jednim naročitim zakonom kojim će se urediti pitanje ove visoke islamske škole.

Kako smo ranije javili na natječaj se javilo 18 kandidata, od kojih se 13 upisalo kao redoviti slušaoci ovog zavoda. Na ovoj visokoj školi kao nastavnici predaju gg. Salih ef. Bašić, Muhamed ef. Tufo, Dr. Š. Sikirić i Besim Korkut.

Sa zasijedanja centralnog trgovačkog predstavništva

16. o. mj. u Sarajevu je počelo zasijedanje centralnog trgovačkog pred stavništva. Sjednice su održavane u sali Udruženja trgovaca za grad i srez Sarajevo. Ovim sjednicama su prisustvovali predstavnici saveza trgovačkih udruženja iz Kraljevine Jugoslavije. Na ovim sjednicama je pretresano o zakonu o nabavljačkim zadrugama, o osiguranju trgovaca te o osnivanju saveza trgovačkih udruženja, koja gravitiraju Sarajevu sa sjedištem u Sarajevu. Sva pitanja koja zasijecaju u interese našeg trgovačkog staleža pretresena su i raspravljena na ovim zasijedanjima. Istaknuto je štetno djelovanje stranog kapitala u našoj domaćoj trgovini kao i podizanje velikih robnih kuća koje ubijaju egzistencije našeg mnogobrojnog trgovačkog staleža koji broji oko 200.000 članova. Posvećena je velika pažnja socijalnom osiguranju trgovaca i organizovanju samopomoći te su po ovom pitanju pali mnogobrojni lijepi predlozi čije je ostvarenje od naročite važnosti za naš trgovački svijet. Ovo zasijedanje urodilo je i lijepim plodovima a naročito je za pohvaliti da je na ovim zasijedanjima osnovan i savez udruženja trgovaca u Sarajevu na čelu sa predsjednikom g. Ibrom Šahinagićem, našim poznatim privrednikom. Sjednici centralnog trgovačkog predstavništva koja je održana u nedjelju prije podne prisustvovao je i Ministar pošta i telegrafa g. dr. Br. Kaluđerčić, koji je izložio svoje poglede na privredu u vezi sa resorom kome on stoji na čelu. Izlaganja g. Kaluđerčića su od naših privrednika vrlo dobro primljena.

Primier sadašnjice

Veći broj današnjih ne samo mladića već nažalost i oženjenih ljudi ponosi se tim ako ima kakvu ljubavnicu. Kao primjer, koliko se ljudi mogu upustiti i koliko mogu zaboraviti svoj položaj u društvu, prema sebi i svojoj porodici, neka posluži ovaj žalostan događaj.

U petak 15. o. mj. oko 18 časova šetaše Obalom mali broj šetača, a i vrijeme je bilo hladno.

Ja sam se dvojicom svojih prijatelja šetao i razgovarao o raznim stvarima iz svakidašnjeg života. Išli smo od Careve ćuprije prema Principovom mostu. Pokraj nas su prošle dvije djevojke neukusno odjevene. Po izvjesnim vanjskim kretnjama moglo se je ustanoviti da su to sviračice ili prostitutke. U isto vrijeme od Principovog mosta išao je gore jedan lijepo i uredno obučen mladić u fesu, u društvu dviju muslimanki. Kad se taj mladić približio sa ovim djevojkama tim dvjema sviračicama nastade jedan težak okršaj, i šetači koji su bili u blizini zastadoše i gledali su jedan žalostan prizor.

Jedna od ovih dviju sviračica približila se mladiću sa riječima: »Ušljo i đubre jedno, ja na svom grlu zarađujem i tebi dajem a ti se sa drugim curama vucaš. Od mene iščeš banke, da drugima daješ. Ušljo! Smradu, đubre pokvareno! Ja sam ti i taj na tebi kaput kupila itd.« Tu je u govoru bilo pomiješano tako bljutavih riječi, da se ne mogu javno iznijeti.

Djevojke su pobjegle a mladić je mijenjao boju i po kadkad dobacio koju riječ. Kad je vidio, da ne može izaći na kraj pobjegao je a ona je sa ponosom nastavila put.

Iskupila se masa svijeta koja je gledala ovaj očajni primjer našega jadnog mladića.

Po vanjštini se moglo vidjeti da čitava toaleta ove sviračice ne vrijedi niti 200 dinara, dok je kaput mladića vrijedio i dva puta toliko. Zar da jedna sviračica stara preko 30 godina pa još k tomu i gruba kupuje stvari drugome skuplje nego sebi. To je nemoguće! Ako mu je prigodom pijančevanja dala 20—30 dinara, ona je sigurno od njega izvukla deset puta toliko. Ovakovi mladići koji se upuštaju u ovako sumnjive rabote zaslužuju, da se javno žigošu, kad bacaju novac pokvarenim osobama dok u isto vrijeme masa muslimanske sirotinje nema ni za hljeba. Ovakvih i sličnih primjera nažalost u našoj sredini imamo vrlo mnogo pa ovaj drastičan primjer koga smo iznijeli, neka posluži lakomislenicima kako se radi svojih grešaka doživljuje poniženje. Ja sam siguran, da trezven čovjek, koji i malo drži do svog ponosa neće praviti poznanstva sa ovako sumnjivim ljepoticama kakve su one dvije sviračice, pa da radi toga doživljuje poniženje. Samo me čudi, kako se može naći ljudi koji mogu slušati pjevanje ili pravije kričanje ovih i ovakvih pokvarenih djevojčura. Očevidac M. J.

IRTIHALI DARI BEKA.

16. septembra preselila se na ahiret Tafro Sifa i Trebinjac Azifa iz Sarajeva, a 18. novembra Sejde hanuma Bravo, starica od preko stotnu godina. Rahmetullahi alejha.

DEŽURNE APOTEKE.

U nedjelju 24. septembra imaju službu Apoteke S. Rončević, Vojvode Stepe Obala. Besarović Aleksandrova ulica.

UPOZORUJEMO naše poštovane **čitaoce na oglas »Narodne Muslimanske pjesme« od izdavača g. Alije Kurtovića.**

Mi od svoje strane toplo preporučujemo nabavku tih dviju knjiga, jer ih je u istinu blagodat imati u svojem domu.

PREMJEŠTENI PO POTREBI SLUŽBE.

Husein Đ. Kozličić, učitelj drž. narodne osnov. škole iz Velike Kladuše srez Cazin, za učitelja drž. narodne osnov. škole u Ostrožac srez Bos. Petrovac.

Hasan M. Mujezinović, učitelj drž. narod. osnov. škole iz Orašca srez Bos. Petrovac, za učitelja drž. narod. osnov. škole u Veliku Kladušu srez Cazin.

Mehmed S. Toromanović, učitelj drž. narodne osnov škole iz Cazina, za učitelja drž. narodne osnov. škole u Bos. Novi.

Smjernice novog pokreta

Na 17. novembra održana je skupština novoosnovanog društva Muslimanski kulturno-prosvjetni pokret. Između ostalog govoreno je naročito o uzroku, šta je navelo pojedince, da taj pokret osnaže i privredu pozitivnoj djelatnosti. Ako promatramo današnje prilike koje vladaju među muslimanima, ne možemo a da ne primjetimo nazadak našeg islamskog naroda. Svi mogući primjeri pokazuju žalosnu istinu i vidimo očigledno da mi srljamo u propast. Osvrnimo se samo na prostituciju koja hvata sve većeg i većeg maha u našem muslimanskom elementu. Naš socijalno-kulturni položaj tako je uzdrman i okrnjen, da se čisto moramo groziti ako promatramo sliku današnjeg društva. Mnogi od nas ne vode dovoljno računa o našoj najmlađoj generaciji nego puštaju, da nemilosrdno pada u bezdan, iz kojeg se neće više lahko povratiti. Nije dovoljno željeti samo dobro, nego to treba privesti u djelo. Treba od sebe mnogo žrtvovati, pa da se polući uspjeh. Ako stariji ne vode dovoljno računa o ko napetka omladine, onda nije ni čudo ako sretamo ovakove primjere. Svako dijete što opazi od svojih roditelja ono radi, što čuje, ono govori bez obzira na smisao riječi. Mnogi se roditelji ne stide govoriti pred djecom najpogrdnijih izraza. Možemo zamisliti kako se to sve upija u dječiju dušu i ono poslije ni krivo ni dužno ispašta posljedice. Malo dijete je kao gramofonska ploča, ona sve prima što čuje, pa onda nije ni čudo, kada nam djeca postanu odpadnici društva. Roditelji trebaju da budu primer svojoj djeci, da nastoje svim silama uliti djeci kult dobra i uopšte sve što se tiče duševnih ljepota. Prva je dužnost nas starijih, kako i na koji način trebamo postupati sa najmlađom generacijom. Jer trebamo mi da budemo pokretači njihova duhovnog i kulturno-socijalnog položaja. Često se čuje izreka: »Kakav otac, takav sin, kakva majka takva kći«. Zato i jest važno da mi malo napredniji budemo uzor našoj omladini, da sve ovo zlo popravimo u koliko nam prilike dozvoljavaju, pa zato baš i jest važan ovaj korak, kojeg smo se prihvatili i kojim mislimo nastaviti u budućnosti. Mi smo sebi postavili tešku zadaću, ali zato ne trebamo klonuti, nego čvrsto i s mnogo pouzdanja to nastaviti. Prije svega moramo sebi priznati, šta na nama samim leži glavna greška. Sami se ne spremamo na onakav život kakav bi trebao i ne odklanjamo zlo onako kako bi trebalo. Jedna teška pojava je kulturna zaostalost naše muslimanske žene. Ne smijemo živjeti u predrasudama i misliti da je žena samo određena za kuću, a za kakav drugi rad nesposobna. Žena je u stanju da u svakom pogledu sarađuje kao i muškarac, samo je treba zato spremiti i dati joj podloge. Mi se moramo brinuti za bolju budućnost i prilagođavati se prilikama sadašnjice. Treba znati da nepobjeđuju oni, koji su tijelom jači nego oni, koji su duhom snažniji. Žena mora donekle promijeniti svoju ulogu i prilagoditi se novom životu. Prije nije mogla osjetiti za životnu borbu, niti je mogla osjetiti šta znači zarađivati, morala je kidati sa onom konvencionalnom izrekom »da je za ženu sramota privređivati«. Samo ne smijemo mi promijeniti ženin položaj revolucionarno, nego je moramo na to postepeno pripremati tako, da se to skoro i ne osjeti. Da bi polučili bolji uspjeh upotrebljavaćemo nekoliko načina i koji nam se pokaže najpovoljniji, toga ćemo se pridržavati. Za sada je nemoguće sve to obuhvatiti, ali nadamo se da ćemo u skoroj budućnosti postignuti. Mnoge žene smatraju, da su savremene ako im je spoljašnja strana uredna — to jest lijepo obučene, napudrane itd. — a nije ih briga za ništa drugo. Mnogi će se zapitati, šta leži u glavama tih žena. Na to pitanje nećemo odgovoriti, jer bi bilo mnogim ženama neprijatno. Bolje ih je pripremati za taj odgovor, a ujedno prilagođavati ih novom duhu i novom načinu života. Nažalost danas su teške materijalne prilike, da pored najbolje volje i najvećih žrtava, teško je uspjeti, samo se trebamo time tješiti da se malo po malo i najveći bregovi ruše i držati uvijek na umu »strpljen spašen«. Sve ćemo uspjeti, samo treba ići smjelo napred, ne osvrtati se na smetnje pojedinaca, nego sve stojički podnositi, pa eto sigurna uspjeha.

Besim Gluhbegović.

Centralni problem razvitka čovječanstva

DUŠA I DUH.

Prirodoslovna znanost uči nas da je priroda sastavljena od vječne materije i energije, koje su nerazdruživo vezane jedna uz drugu, te da je i čovjek produkt prirode koja se javlja u raznim varijacijama i oblicima.

Bogoslovna nauka kazuje nam da je čovjek izrazno Božiji stvor, da je on odabrano i po Bogu privilegovano biće koje mu je podređeno sve ostalo, te da je sastavljen od vječne duše i prolaznog tijela koji su raspojivi.

Po svojoj samoj taštini ljudi su skloni da više vjeruju bogoslovcima nego li prirodnjacima. Velika većina onih koji tako vjeruju, više se brinu za održavanje svoga tijela, koje se troši i koje je prolazno, nego za hranu i jačanje svoje duše koja je i inače sama po sebi vječna.

Kada se tijelo istroši i čovjek umre, šta se zbiva sa dušom? Isto ono što se zbiva u svjetiljki kada u njoj nestane ulja, odgovaraju nam prirodoslovci, dok bogoslovci kazuju da se duše tada sele u svoj praizvor da zauzmu neko mjesto u blizini svoga tvorca Boga, prema zemnim zaslugama svojim.

Duša je skup čulnih funkcija koje dolaze izvana preko nervnih mreža koje su skoncentrisane u možgu, održavaju u svijesti, prebiru i preobražavaju u opažanjima pojmova i saznanja prema trenutnoj mjeri našoj, da time manifestuju naš život. Duša i duh nije jedno te isto. Duša je privatna svojina svakog pojedinca a duh je javno dobro koje pripada zajednici odnosno čitavom rodu ljudskom. Pojam duše i duha razlikuje se i po našem jezikoslovlju. Duša je mišleno imenica ženskog, a duh imenica muškog roda. Duh je dakle nešto jače i više, uprav ono što oplođuje dušu. Duh je sintetički pojam svih duša kao što je i čovječanstvo svih ljudi. Sve ono što su pojedine duše od iskona do danas opazile, pojmile raznale i iskusile pohranjeno je i sadržano u duhu. Duh je duša cijelog čovječanstva.

Kako ljudi kao jedinke prolaze a čovječanstvo kao vrsta ostaje, tako i duše odlaze a duh ostaje, dakako u okviru našeg pojma o vremenu i prostoru. Svaki čovjek ima dušu ali rijetki su oni koji imaju dovoljno duha. Veličina čovjeka mjeri se prema duhu, koliko ga posjeduje. Duh je učinio čovjeka gospodarom svijeta. Bez duha a sa golom dušom ljudi se ne razlikuju mnogo od ostalih životinja. Takvi ljudi sačinjavaju one široke slojeve u društvu, obilježene pod imenom puk, gomila ili masa.

MASA.

U masu spadaju svi oni koji se ravnaju samo po svojim divljim životinjskim nagonima i sirovim utiscima dobivenim preko svojih čulnih organa iz neposrednog dodira sa vanjskim materijalnim svijetom. Takvih ljudi ima u svim slojevima društvene piramide. Izuzetak čini jedino aristotracija duha, a svi ostali kako iz demokratije, tako i iz plutokratije pripadaju masi. Dakako gros mase čini onaj prostodušni radni narod koji sa svojom tjelesnom snagom služi kao elemenat rada.

Mase žive od svoga vlastitog sirovog iskustva koje nije prečišćeno umom, prošlo kroz pojam i dobilo moć svijesti i saznanja. Predanja i predrasude koje su dobile snagu dogme, te navike više nego sve ostalo odlučuju u životu masa. Mase tumaraju u haosu dobivenih utisaka izvana i povode se za onim kojeg prije opaze. Mase nisu u stanju da misle svojom glavom. One su kao i stade prepuštene volji svojih pastira koji trebaju da se za njeg staraju i misle. Časoviti topli osjećaji varavog srca na mase djeluju više nego hladne ali trajne logične misli. Takvi osjećaji kod masa stupaju u akciju prije nego što dobiju sankciju savjesti i ratifikaciju uma. U prisustvu takovih surovih osjećaja koji naviru naglo i u osustvu duha i uma, koji pridolaze sporo, mase su podobne da čine svašta.

Masa je kao jedna elementarna snaga koja služi i Bogu i vragu, koja i stvara i razara. Masa je kao more. Kada je tiha dopušta i da je jašu, a kad je burna, tada ruši i proždire sve što stigne. U beskrajnim dubinama svojim ona krije i čiste dragulje i pogani talog. U mas tinja i blaga ćud i divlja narav. Nekada je bludna kao janje a nekada bijesna kao tigar. Gdjekad šapće tihe molitve a gdjekad se dere kao neman i pjeva bogumrske urnebesne pjesme.

Masa zna biti i kao anđeo mira i ljubavi i kao demon osvete i mržnje. Danas ruši bastilju robstva, a sutra razara hramove slobode. Veličanstvena masa! Podla masa! Danas je vode apostoli bratstva i jednakosti Mojsije (Musa), Isus (Isa), Donton, Robespijer i Marata; a sutra je primame deposte nasilja i samovolje Faraun, Neron i Papoleon.

Sveta masa! Prokleta masa! Ona cijeni skromnost ali joj više imponira parada i raskoš. Sada je zločinac a malo kasnije može da postane svetac. Satanska masa! Božanstvena masa! Masa je i čovjek i zvijer. Na jednom mjestu svečano proklamuje prava svakog čovjeka, a na drugom mjestu čitave narode lišava svih tih prava i nameće im jaram ropstva. Masa je oruđe i reakcije i revolucije. Sramna masa! Slavna masa!

Misli se da je masa religiozna i pobožna, ali to ne stoji uvijek. Njena vjera je izvještačena a Bog joj je podoban da čini i dobro i zlo. Masa je besvjesna. Ona radi po svijesti koju joj posude drugi. Zato ne bi trebalo ni da odgovara za svoja djela. Masa radi za drugog. Ona gladuje i oskudijeva pokraj tolikih dobara koje sama stvara. Dobra masa! Bijedna masa!

Masa je obično djetinjasta i ludorije pravi ali bi ona mogla postati i pametna pa da zna šta radi.

*

Ljudi su skloni da mijenjaju prirodni oblik stvari i da ih dočaravaju prema svome ukusu. To je sve što oni mogu izmjeniti u prirodi. Oblik i omot stvarima daju višu vrijednost nego što je one imadu u svojoj suštini. Nema toga čovjeka koji bi ostao neosjetljiv prema prvom efektu vanjštine. U tome se mnogo ne razlikuju ni mudrac ni podlac.

Tjelesno ljudi su dosta slični jedni drugima, ali se duševno razlikuju mnogo. Da bi tu razliku učinili još većom, oni se odjevaju na razne načine. Mnogi se gizdaju i otmenije nose od drugih samo za to da se dopadnu glupacima i da time prikriju duševnu prostotu i golotinju svoju i da zavedu u bludnju naivne duše ljudske.

Bog je stvorio istinu a čovjek laž.

U svojoj likotvornoj vještini ljudi su otišli tako daleko da su izobličili i istinu toliko da se ona teško prepoznaje od laži.

Da bi mase spasili od zabluda, izveli ih iz njihove nestašne prirode i priveli ih u stanje trajne svijesti i saznanja, prije svega trebalo bi im otkriti pravo stanje istine i demaskirati laž. Dakako, ovdje se ne radi o sitnim akutnim i svagdanjim lažima, od kojih trpe pojedinci, nego o onim krupnim, kroničnim i konvencionalnim, od kojih pati čitavo čovječanstvo.

Laž ne postoji sama po sebi kao neka samostalna substanca. Ako bi joj oduzeli sve ono iz čega su je ljudi sastavili, ona bi se rasplinula i posve iščezla. Tada bi na srijedi ostala sama istina bez svoje suparnice laži, za koju bi se svi opredijelili.

U dubini svoje duše masa je konzervativna i reakcionarna. To je opšta i zajednička karakteristika koja obilježava sve mase svijeta.

To dolazi od toga što mase nemogu da obuhvate svu prošlost i nizom njenih konsekventnih činjenica, da prodru i proslijede u budućnost. Inače mase su stacionirane na sadašnjost i idu za onima koji ih vuku napred ili natrag.

Pošto to odgovara intimnom raspoloženju masa, lakše uspijevaju one mračne sile kojih ima mnogo i koji ih vuku natrag da bi na njihovoj nesreći sagradili svoju sreću. Takvi su demagozi i farizeji koji laskaju masama, da bi zadobili njihovu naklonost i izmamili im povjerenje. Savjesni rodoljubi i svijetli umovi koji drže do ljudskog dostojanstva i iskreno zastupaju svoju ideju, nikada neće dozvoliti sebi da se ponize na nivo mase, nego nastoje da tu masu pridignu i privinu k sebi pa makar to iziskivalo najveći samoprijegor i najkrupnije žrtve.

Vijesnik islamske vjere Muhamed a. s. bio je takav, pa je za to i uspio u svojoj visokoj misiji, doživio triumf svoje revolucionarne ideje i izveo svoje prve sljedbenike do one kulturne visine kojoj dotada nije bio dorastao ni jedan drugi narod.

Muhamedu slični junaci ne rađaju se često, U koliko se koji i pojavi, takvim ostaje kratko vrijeme, dok je u naponu svoje snage i mladenačkom zanosu idealizma. Ali čim to popusti, sukobi se sa krutom zbiljom, on ustukne. Razočaran napušta borbu, gubi vjeru u životnu sposobnost naroda, uvuče se u samog sebe, izmiri se sa blaženom masom tako da mu više nikad ni na um ne padne da nastavi borbu odanle gdje je zastao.

Kulturu duha sada je nadomjestio kult tijela. Rijetke heroje ideje sada su zamijenili junaci športa i glume koji zabavljaju publiku. Njihova luka ispunila je cijeli prostor tako da nije ni ostalo slobodnog puta kojim bi mogao da prodre glas istine.

Da bi negativne pasivne i sterilne duše narodne, postale pozitivne, aktivne i produktivne, treba ih zadahnjivati univerzalnim duhom čovječanstva.

U duhu onakvom kakvim ga ja zamišljam, može se naći rješenje svih pitanja: Nirvane, Jahove, kršćanske ljubavi, islamske mudrosti, determinizma, volonterizma, Kantovog optimizma, šopenhauerovog pesimizma, Ničeovog nadčovjeka, svih utopija i savremenih struja od marksističkog do fašističko-etičkog pokreta.

E. Bulbulović.

Akcija muslimana u Loznici za gradnju džamije

Muslimani u Loznici žive u vrlo teškim kenomoskmi prilikama, a osim toga vjerski život te naše braće je na niskom stupnju. Nemaju džamije ni mekteba. Stariji nemaju gdje da se sastaju i progovore o svojim potrebama i svome vjerskom životu, a djeca bez mekteba ostaju bez vjerske obuke predana ulici i malo pomalo gube svijest o svojoj pripadnosti islamskoj zajednici. Ovi muslimani su se trgnuli, osjetili su što im manjka i bez čega ne mogu biti. Džematski medžlis u Loznici izdao je proglas u kome moli braću muslimane da ih pomognu u ovoj akciji. Nekoliko hiljada naše muslimanske braće prepušteni sami sebi, u zadnji čas su osjetili da bez džamije i bez mekteba ne mogu ostati kao pravi muslimani. Bez vjerske prosvjete nema sigurno opstanka muslimanskoj zajednici. Iznosimo ovaj apel džematskog medžlisa u Loznici i molimo svu braću da ih što izdašnije pomognu:

Dragi brate!

Sa pomoću Velikog Allaha dž. š. mi prestavnici muslimana u Loznici odlučili smo, da pristupimo radu oko podizanja džamije i mekteba u Loznici, u kojoj se oko 120 godina nije čuo ezan ma da u samom mjestu Loznici živi oko 700 muslimana, a u Lozničkim selima oko 3000. Iako ovdašnji muslimani žive pod najtežim materijalnim prilikama, na ovu plemenitu misao došao je ovaj džematski medžlis, jer jedino preko mekteba i džamija moći će uspješno poraditi na tome, da se ovdašnji muslimani privedu pravom islamskom vjerovanju, od kojega su se — živeći preko 120 godina bez muallima, imama, mekteba i džamije te i bez veze sa ostalim muslimanskim svijetom — toliko odalečili, da u mnogim slučajevima slave hrišćanske praznike, jedu svinjetinu i živeći potpuno neislamski, ne poznaju ni najosnovnije islamsko-vjerske propise.

Prošle godine smo dobili muallima, a ove godine smo uspjeli da pošaljemo nekoliko naše najbistrije djece u Bosnu u medrese i danas nam je najveća briga da našu mnogobrojnu sitnu djecu, koja radi džehata njihovih roditelja nose neislamska imena kao na pr. Mihajlo, Ratko, Jovan i slično uputimo na pravi islamski put i tako vratimo našoj Islamskoj vjerskoj zajednici. Jedino preko mekteba i džamije, kojih danas nemamo, to će nam biti moguće, ali nažalost ovdašnji muslimani, koji u glavnom žive od nadničarskog i kočijaškog hljeba, nemajući nikakva imetka, u stanju su da nas pomognu pri izvođenju ove naše plemenite zamisli samo sa svojom radnom snagom.

Uzdajući se u Svemogućega Boga dž. š. i u Vašu bratsku islamsku pomoć, mi smo i započeli ovo islamsko djelo, ne gubeći nade u naš uspjeh i tvrdo uvjereni, da će nas naša braća muslimani makar i sa najmanjim prilogom pomoći a nakon prvog ezana prva naša molba Svevišnjem Bogu dž. š. biće upućena da naše dobročinitelje obaspe sa Svojim rahmetom.

Dragi brate! Ne ostavi nas bez pomoći, jer 4000 duša tonu u džehaletu i očekuju vašu pomoć. Sa našom akcijom upoznaj i svoje najbliže prijatelje i uputi ih, da makar i najmanji dobrovoljni prilog pošalju nam preko čekovnog računa kod Poštanske štedionice broj 51.445. na Podrinjsku zemljoradničku banku u Loznici.

U Loznici, 20. jula 1935.

Predsjednik:
Muhamed Mujakić, sres. imam.

Malo odgovora g. Sabitu Arslanu

Ispravljajući još gore iskrivio.

Kada čovjek hoće da bude osamljen, prvo mu se pamet pomuti, kako se to češće događa u našeg Aslan kafedžije u Bos. Brodu. To mu se i ovaj put desilo.

Arslan kafedžija je na ime dao neki ispravak na moj članak u »Islamskom Glasu«, ali mu nije pošlo za rukom da ispravi, nego je naprotiv potvrdio moje navode. Rekao je ono što samo njega u pravom svijetlu prikazuje, a ni najmanje istini ne odgovara. Kod njega se najbolje obistinila ona izreka: Elkjelamu sifatul mutekellimi. Govor pokazuje svojstva čovjeka koji ga govori, pa tako neka bude i našem Auslanu kafedžiji, koji niče gdje se i ne sije.

Meni je doduše ispod dostojanstva polemizirati sa ovim čovjek, jer žalim prostora u našem lijepom »Islamskom Glasu«, koji u svakom svom broju na uvodnom mjestu donosi po jedan ili više Ajeti kjerima sa savremenim tumačenjima, pa ovakovom listu i ne dolikuju onakove stvari kakove Arslan kafedžija piše.

Ja ću još samo da iznesem pred našu javnost , neka zna da ima i takih, kojima je u volji da vređaju vjeru i vjerske službeniku, a za dokaz ću iznijeti ovo:

— Pred nekoliko dana je nasred čaršije u Bos Brodu, Arslan kafedžija sreo muezina Bekir eff. Mujukića, koji ga je rukom pozdravio, misleći da ima kog; a on mu je u prisutnosti nekoliko građana muslimana i nemuslimana rekao najpogrdnije riječi, kakve se ne smiju ni zamisliti, a pogotovu reći.

Po ovome se dobro vidi kakav je dobroželjitelj Islama i islamskih vjerskih službenika.

Aralan kafedžija u svome tobože ispravku kaže, da nije musliman samo onaj, koji klanja, kato to on čudno misli. Po ovome se vidi da mu je i namaz veliki trun u oku koji ga žulja, pa je našao mjesta da se i na klanjače makar jednom riječi osvrne.

Iz gore navedenog zaključujem, da je pisac onog ispravka uspio gore iskriviti, a ne ispraviti, pa u kolikoj mu je mjeri ispravak ispravan u istoj mjeri i on sam ostaje ispravan.

Za sada mu je ovoliko, a ako bude i dalje onako izazivao, onda ćemo ga podučiti kako se usmeno i pismeno vrijeđaju vjerski osjećaji i vjerski službenici.

Ja mu najtoplije preporučujem da čita svaki uvodni članak našeg »Islamskog Glasa« da bi popravio svoje mišljenje o vjeri i Islamu i onim kojih bi islam na dobro upućuju.

Bos. Brod, 12. XI. 1935.

Sabit Aganović.

Halifa Hazreti Ebu-Bekir

(Nastavak.)

Božji Poslanik je kao poglavica i starješina nad pojedinim ograncima velikog plemena Benu-Temim postavio najuglednije ljude toga plemena. Među ovima su bili Zuberkan, Kajs-bin-Asim, Veki'-bin-Malik i Malik-bin Nuvejre. Pošto je Božji Poslanik preselio u vječnost neki su od ovih ostali vjerni i odani i poslali su Ebu-Bekiru zekat, a neki su se iznevjerili i odmetnuli kao Malik-bin-Nuvejre. Bilo ih je koji su krzmali i bili su neodlučni što da učine. Među njima su nastale razmirice i neizvjesnost. Dok su se oni tako svađali i prepirali bijaše se uputila u njihove krajeve Sedžaha kći Harisova iz Džezire. Ona je sa svojim ocem bila u plemenu Taglib, a inače je potjecala od Benu-Jerbu'a, jednog ogranka velikog plemena Temim. Ova se izdavala za proročicu, te je velik dio kršćana iz plemena Taglib počelo da je slijedi. Ona je s njima krenula u namjeri da ratuje s Ebu-Bekirom. Pošto se približila krajevima u kojima je obitavalo pleme Benu-Temim uputi jednu poslanicu Malik-bin-Nuvejretu i pozove ga da se izmire i napuste neprijateljstvo. Malik-bin-Nuvejre se s njom izmiri i sklopi ugovor, ali je odvrati od ratovanja sa Ebu-Bekirom. Nagovori je da stupi u borbu protiv nekih brastava plemena Temim koja su bila protiv njega. Zatim poruči po Veki'-bin-Malika pozivajući ga na isti način kao i Malik-bin-Nuvejreta, da s njom stupi u zajedničku saradnju. On joj se također odazove. Tako se Veki, Malik i Sedžaha ujedine u cilju, da čitavo pleme Temim spreme u borbu. Ali su naišli na smetnje među nekim ograncima ovoga plemena i tako Sedžaha ne mogne potpuno da uspije. Zato ostavi pleme Benu-Temim i zaputi se svojim pristašama u Jemamu gdje se za lažnog polanika izdavao poznati lažljivac Musejlime. Pošto je Musejlime čuo, da ona dolazi, poplaši se njenih brojnih pristaša i s njom sklopi mir. U ovom času kad su to oni radili čuju da Halid-bin-Velid dolazi sa svojom vojskom. Njezine pristaše se razbiju i vrate se natrag u Džeziru. Tada se pokaje i Malik-bin-Nuvejre radi svoga postupa a isto tako i ostali poglavice plemena Benu-Temim. Osim toga što su se pokajali pošalju i zekat Halidu i tako javno svoje pokajanje pokažu. Malik je zastao i naredio ogranku plemena Temim Jerbu'u, da se raspršе. Kad je halid stigao u Bitah tamo nikoga ne nađe i pošalje čete u potjeru za njima. Dovedu mu Malika sa nekoliko ljudi iz Benu-Jerbu'a. Halid naredi da ih pohapse, a zatim da ih pobiju. Malik i oni, koji su bili s njim budu poubijani. Neki vojnici, a među njima i Ebu-katade svjedočili su da su su se oni svojevoljno predali i da su ezan učili. Pošto su oni pobijeni oni su smatrali da to nije u skladu sa upustvima halifinim. Osim toga ovo je još više otežavalo položaj Halidov što se pronijela vijest, da se Halid vjenčao sa Malikovom udovicom.

Kad je Ebu-Bekir za to saznao bilo mu je jako žao, Hazreti Omer je prigovarao Halidu i rekao je: Halidova je sablja previše oštra i nasilna, a ako to što se govori nije istina, onda je on dužan da to pobije. Pleme Benu-Temim se ponovno čitavo povrati u Islam.

Pošto se bolest Božjeg Poslanika pogoršala i saznalo se za Njegovu bolest, Musejlime počne propovijedati svoje lažno poslanstvo i pozivati svijet da ga slijedi. Njegov je zahtjev bio da polovica arapske zemlje pripane Kurejševićima, a polovica plemenu Beni-Hanife. On je govorio da Kurejševići nijesu pravedni. Ebu-Bekir pošalje Ikrimeta da ratuje protiv Benu-Hanife a za njih pođe i Šurahbib. Ebu-Bekir im naredi da se sastaneu. Ikreme požuri ne bi li pobjednička slava njega samoga zapala, ali ga zadesi nesreća. Kad je Ebu-Bekir za to saznao naljuti se te Ikremeta i Šurehbila uputi na drugu stranu, a izabere Halid-bin-Velida pošto završi borbu sa Malikom i naredi mu da ode u Jemamu. S njim je bila jaka vojnička sila. Musejlemetova vojska je brojila preko četrdeset hiljada boraca, a većina je tih došla iz čisto plemenskih obzira i simpatija. Arapi se dijele u dva velika ogranka Rebia i Mudar. Kurejševići su pripadali velikoj arapskoj grani Mudar, a Benu-Hanife grani Rebia. Neki su govorili: Svjedočim Musejlime je lažac, a Muhammed je istinit, ali nam je lažac Rebiata mnogo miliji od istinitog koji prapada Mudaru.

Pošto je Halid završio misiju koja mu je bila povjerena u plemenu Benu Temim krene prema Jemamu. U plemenu Benu-Hanife je bilo veliko komešanje i užurbanost i vodila se velika propaganda da se dade što žešći i jači otpor. Zametnula se žestoka i duga borba, u kojoj su muslimani pobjeđivali. Poraz bi bio i u prvom sukobu potpun, da nije bilo nekoliko agilnih podstrekača, koji su ponovno vratili u borbu borce Benu-Hanife i njihovih saveznka. Ponovna borba nastane u kojoj bude lažni prorok Musejlime ubijen. Ubili su ga jedan Ensarija iz Medine i ubica hazreti Hamse, strica Božjeg Poslanika. Halid je sa plemenom Benu-Hanife, najopasnijim odmetnicima i protivnicima sklopio mir, te izašalje jednu njihovu deputaciju halifi Ebu-Bekiru koja mu izrazi ispred čitavog plemena odanost i vjernost islamskoj državi.

(Nastaviće se.)

Za našu djecu

Pas i bubanj

Priča se, kako je bio jedan pas, koji je volio odviše glas bubnja i kad god bi ga čuo negdje, odmah bi tamo odletio. Svijet je sa tim psom razne šale zbivao. Tako se jednom prilikom zdogovore neki ljudi iz dva susjedna sela, da naizmjence bubaju u svojim selima tako, da dok u jednom selu bude bubanj bubao, u drugom da šuti. Pas koji je volio čuti glas bubnja, poletio bi sad u jedno, sad u drugo selo, već prema tome, kada bi u kome selu čuo glas bubnja. To je potrajalo sve dotle, dok pas nije od gladi i umora pao i srušio se mrtav.

Pouka: Iz ove priče se može naučiti to, da čovjek nikada u svome životu ne smije biti lakouman i lakomislen, te se podavati pohotama kojekakovih ljudi, jer u protivnom slučaju isti može biti lako žrtva toga.

Z.

Čovjek i svinja

Jedamput čovjek natovari na svoju tovarnu životinju ovcu, kozu i svinju i zaputi se s njima u grad da ih proda. Ovca i koza su mirovali i nisu mučili i uznemirivali životinje. Svinja se stalno vrtjela i nikako nije htjela da se umiri. Čovjek joj rekne: Nevaljala životinjo, gledaj ovcu i kozu kako su mirne i ne udaraju, a ti se stalno vrtiš i okrećeš. — Na to mu svinja odgovori: Svak svoje zna. Ja snam da će ovcu ostaviti pošto je prodaš radi vune, a kozu radi mlijeka. Ja sam nesretan. Nemam ni runa a ni mlijeka i meni ne preostaje ništa drugo pošto dođem u grad, nego da me odvedu u klaonicu.

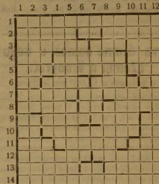
Pouka: Čovjek, koji zapadne u pogreške i nevaljalštne može biti siguran da će hrđavo svršiti. Nevaljala i ružna djela donose i ružne posljedice. Čovjek se mora čuvati da ne radi ružnih djela koja mu mogu samo štetu nanijeti.

Vuk

Vuk jednom ulovi divlju svinju. Noseći je sretne ga lav i otme mu je. Na to vuk u sebi rekne: Nije nikakvo čudo da i otmica bude porobljen, jer nasilje za sobom nosi teške posljedice.

Pouka: Sve što se nasiljem i otmicom steče neće trajno u rukama toga nasilnika ili otmice ostati, pa i ako dulje kod njega ostane on neće s tim sretan biti niti će uživati. Kaže se, da je oteto prokleto, a naš pejgamber Muhammed alejhisselam kaže: Ko otmicom i nasiljem imetak steče, Bog će mu ga svega rasturiti i od njega neće nikakve koristi imati.

Skrižaljka

Vodoravno: 1. Ime prve džamije u padežu, koju je Muhamed a. s. sagradio. — 2. Grad na Eufratu — Prijedlog. — Gradu u Perziji. — 3. Arapski srebreni novac — Amajlija. — 4. I ovo — Molitva (arapaski). — Mjere za površinu (u padežu). — 5. Ptica trkačica — Naziv materijala koji se lako kali — Kinesko ime. — 6. On (njemački) — Kuhinjska stvar — zaduha (u padežu) — Zadnje i predzadnje slovo azbuke. — 7. Tako su Egipćani nazivali sodu (u padežu) — Upitna (zamjenica) — Dječja igračka. — 8. Svrše posao — dvadeset i prvo i predzadnje slovo azbuke — Kožna bolest. — 9. Dva jedna konzonanta — Muslimansko muško ime — Pegla — Vagon. — 10. Pjesma u slavu Pejgambera — Jabuka (češki) — Obratno: kicoš (e = a). — 11. Strano žensko ime u padežu — Mirisave trave — Obratno: platiti (latinski). — 12. Umjetna vrela — Poleti. — 13. Kicoši — Ako — Buših. — 14. Jugoslavenske planine.

Uspravno: 1. Medina. — 2. S mukom izaći (latinski) — Dva istoimena suglasnika — Nabiju. — 3. Suma — Večer (francuski), onako kako se izgovara — Prokop. — 4. Disanje (u jednini) — Jedan namaz — veza. — 5. Izvlačiti (str. izraz) — Ime Muhamed a. s.-ovog poslanika, koji je bio poslan abesinskom caru, da ga pozove u Islam. — 6. Pritoka Dunava — Bogatstvo — Pokra — Dva druga i prvo slovo azbuke — Prvak. — 7. Potvrda — Ostrvo — Noćna ptica grabljivica (u padežu) — Divan — Dva jednaka suglasnika. — 8. Jedan od 14 st. sudija, koji su sudili Izraelcima poslije smrti Musa a. s. — Zastori. — 9. Kinesko ime — Slitina bakra i kositra, koja se upotrebljava za ljevanje topovskih cijevi — Muzički takt. — 10. Vičeš — Očisti — Četvrtina

LISTAK

Momak i divojka

Ja urani rano u nedilju
Nebi li me kakva srića srila,
Ja li srića, ja li košutica.
Ne srita me jelen ni košuta,
Već me srita kićena divojka,
Na kapi joj dva zelena vinca
Ja joj išćem da mi jedan proda,
Ona neda na njih ni gledati.
Vranu vranca, uzeh oba vinca,
Ljuto kune kićena divojka:
»Mlad junače ne oženio se!«
»Muč divojko i ja umim kleti!
»Ti si mlada ti se ne udala,
Dok ne rodi javor jabukama,
Crno trnje crvenim trešnjama.
Dok ne čula kako riba piva,
I ne vidla tri sunca na nebu.«
Podranila kićena divojka
Podranila tri jutra na vodu,
Vigjela je tri sunca na nebu,
Nakitio javor jabukama,
Crno trnje crvenim trišnjama
I čula je kako riba piva;
Riba piva: »Udaj se divojko!«

Od rahm. Tife Komić iz Bos. Otoke pribilježio:

Muharem Kurtagić.

Oj djevojko, hamberijo!

Oj djevojko, hamberijo,
Dragi ti se razbolio.
Nek je vala, da j' i umro.
Solufe ću navraniti
Sve ću momke primamiti,
I Aliju kujundžiju
Koji kuje tetreljike.
I na ruke belenzuke
I na čelo zlatno pero,
I menđuše namiguše
Namiguše priko kola,
Priko kola na sokola,
Na sokola lažívoga.
Reko mi je tunja dati,
Reko dati, pa ne dade,
Sutra ću ga lagom zvati.«
»Nisam tebi draga slago,
I sinoć sam dolazio.
Pod pendžerom posidio,
Sve ašike pribrojio.«

Od Katke Kličić iz Grabovca kod Prijedora pribilježio:

Muharem Kurtagić.

Dva jarana

Beg Emina ne prodaji vina,
Zbog tvog vina sinoć kavga bila
Pobila se dva jarana mlada
Zlato Esad i biserli Hilmo
Esad Hilmi tiho progovara:
»Hilmo brate, žao mi je na te,
Hoće moja jauklija za te.
Svemu mi je rodu omilila.
Mome babi jer je dobre ćudi,
Mojoj majci jer je radilica,
Mojoj sestri jer je vezilica
Mome bratu jer u knjigi znade«.

Od Hanke Kurtagić iz Kulen Vakufa pribilježio:

Muharem Kurtagić.

Učite djeco!

Učite djeco, ako želite
Napretku, sreći i znanju ići.
Učite djeco, jer pravom cilju
Nitko bez znanja ne može stići.

Učite djeco, jer Kur'an veli
Da svaki muslim učiti treba.
Slušajte pomno te riječi mudre,
Jer sad bez znanja nema ni hljeba.

Učite djeco, radite smjelo,
Ne plašite se tegobe rada,
Jer vi ste djeco, oca i majke
I domovine jedina nada.

Učite djeco, jerbo nauka
Danas cijelim svijetom vlada,
Njenoj se slavi sad svatko klanja,
Jer bez nje nema pravoga rada.

Učite djeco i svojim znanjem
Pronosite slavu vjere Islama.
Nek malo pero sad svijetom vlada,
A neka mač spava u korama.

H. Č.

Časopisi i publikacije

»Novi Behar«, izašao je iz štampe 7. i 8. dvobroj »Novog Behara« sa slijedećim sadržajem: Čokić A. Adil: Prvi raskol u Islamu, Dr. Safetbeg Bašagić: Omer Hajam, Bećir Babić: Žrtve zločina (pripovijest), Muhamed Hadžijahić: Građa za povijest narodne poezije Muslimana, Husein Šehić Ahmetov: Pod kruškom kolačušom (crtica), Male priče i dosjetke od Antuna Šimčika, Nikola Buconjić: Gazi Husrevbegov epos na narodnu, Rasim Filipović: Prikaza (drama u jednom činu). U ovom broju je lijepo zastupana lirika. Zgodna je stvar novela od Adema Kapetanovića: Suhovina i trulež gospodine; nadalje u ovom broju imaju dvije lijepe narodne pjesme. Nastavljen je i prijevod romana S usana na srce. Također u ovom broju nalazi se lijepo uređen dječiji prilog. — Ovaj naš lijepo uređivani porodični list najtoplije preporučujemo našim muslimanskim porodicama kao zgodno i lijepo štivo za porodicu.

»Svijest«, početkom mjeseca oktobra izašao je iz štampe omladinski literarni list »Svijest«. Kao vlasnik lista potpisuje se Muhamed Hadžibaščaušević, a uređuje ga Kazimir Grulich. U listu su zastupani i muslimanski omladinci.

Građa za povijest narodne poezije Muslimana iz Bosne u XVI., XVII. i XVIII. vijeku.

Ovu lijepu i stručnu raspravu koja je pretiskana iz »Novog Behara«, napisao je vrijedni omladinac Muhamed Hadžijahić. Mladi pisac je u ovoj raspravi iscrpno iznio sve podatke koji se odnose na razvoj i postanak naše narodne pjesme. Rasprava je jedno lijepo znanstveno djelce, pa mladom piscu čestitamo na ovako lijepom uspjehu koga je ovom raspravom postigao.

»Hikmet«. Krajem oktobra izašao je iz štampe 5. broj Hikmeta«, vjersko-mjesečne revije, koju uređuje i izdaje tuzlanski muftija g. Ibrahim Haki Čokić.

»Deca i roditelji«. Izašao je iz štampe novembarski broj ovog dječijeg lista, koga uređuju Dr. Žika Marković i Dr. Milivoj Sarvan, dječji ljekari.

(njemački). — 11. Aspirin — Pokazna zamjenica — Grčki filozof iz Abdere (420. g.) koji je zastupao mišljenje, da je svijet sastavljen od atoma. — 12. Poklik pred učenje Kur'ana (z = s).

Ko prvi riješi ovu skrižaljku dobiva besplatno kroz tri mjeseca »Islamski Glas«.

Skrižaljku u prošlom broju našeg lista riješila je prva Maksuma Ahmetašević iz Sarajeva.

Riješenje glasi: Irak, Sava. Lipa. Alah. Meka. Sila. Kuća. Ipak. Gara. Lala. Aman. Suma. Od I.—II. »Islamski Glas«.

Riješenje manje skrižaljke glasi: Mak. Ali. Kip.

Prva džuma namaz u novoj džamiji u Vrnograču

u prisustvu 15.000 posjetilaca.

Još uoči otvorenja džamije, grad je izgledao vanredno svečan i veseo. Slavoluci na ulazima u grad bili su iskićeni državnim zastavama i zelenilom ,a kuće sve bez razlike ,bile su osvijetljene sa svijećama. Ovo treba naročito pohvaliti, da su se braća drugih vjera, ovom prilikom pokazali vrlo susretljivi i dijelili su s nama veliku radost, kakva se može osjetiti prilikom ovako velikih priredaba.

Petak je bio dan neobično lijep i topao. Još prije nego je sunce obasjalo zemlju, čulo se je pridolaženje kola i pješaka. Svukud je odjekivala pjesma i svirka. Sa svih strana grada postavljeni su članovi prirеđivačkog odbora, koji su dočekivali goste i smještali ih na određena mjesta. Za kratko vrijeme sav je grad bio ispunjen svijetom, te su se oni koji su nanovo pridolazili morali upućivati na brda.

Oko 10 sati prije podne, pomolila se u grad povorka od nekoliko stotina kola, od strane budžimske. U prvim kolima sjedio je g. Nurija Pozderac, nar, poslanik, g. Ali ef. Aganović i drugi. Goste je pozdravio Buljubašić Šerif, đak i uputio ih prema sajmištu. Buljubašić je naročito u svom govoru podvukao, da je neobično veseo što ovom prilikom vidi g. Aganovića kao gosta malog Vrnogroča. G. Aganović je došao kao delegat »Narodne Uzdanice«. Bilo je u programu, da on poslije otvorenja džamije održi gostima jedan vazu nasihat, ali na našu veliku žalost, izbila je neka nesuglasica, tako da se ovo nije ostvarilo, nego je g. Aganović vaz održao tek sutra dan u subotu u dupke punoj džamiji. Sva je sreća da se tog dana desio pazarni dan, te je vaz ipak slušao dobar broj vjernika. G. Aganović je u Vrnogoču osnovao povjereništvo »Narodne Uzdanice«. Kao povjerenik uzet je Meho Kasupović, cipelar u Vrngraču, inače ugledni građanin.

Oko podne među masom osjećala se neka nervoza, jer je ban trebao da dođe u 11 sati. Međutim on je stigao tek oko pola jedan. Mislilo se da neće uopšte ni doći. Kada su topovi sa grada oglasili da dolazi visoki gost, sav je svijet potrčao onoj strani odakle su se čuli poklici: živio ban Vrbaske banovine. Kod slavoluka banov se auto zaustavio i tu je održao pozdravni govor Meho Kasupović, ističući veliku radost što može kao sin Mrkonjića krajine, pozdraviti tako velikog gosta i zaželiti mu dobrodošlicu. Od slavoluka do džamije g. Kujudžić je došao pješke u pratnji g. Pozderca i sres. načelnika g. Hasiba Hodžića i ostalih, a slijedila ih je sokolska četa iz Glinice pod vodstvom g. Rudolfa Dimača, učitelja.

Na ulazu u harem bana je pozdravio šer. sudija g. Kamarić, a zatim se prešlo na čin otvorenja džamije. Džamiju je otvorio g. Nurkić, banjalučki muftija, koji je službeno zastupao Reis-ul-ulemu Maglajlića i Ulema medžlis.

Pošto je klanjata džu'ma namaz, dobar broj najuglednijih gostiju upućen je u opštinsku salu, koja je u tu svrhu bila iznajmljena i tu im je serviran ručak.

Poslije ručka gosti su se uputili na trkalište gdje su održane konjske i pješačke trke. Trke su trajale gotovo do noći. Na večer u 8 sati priređena je u čast gostiju zabava, koja je vanredno dobro uspjela. Zabavu su organizovali g. Mustafa Kovarović, učitelj i g. Fadil Šerić, također učitelj iz Podzvizda.

Na ovoj svečanosti dostojno se manifestovala visoka islamska svijest i organizacija. Sve je proteklo u najljepšem redu i miru i svak je odnio kući najljepše uspomene. Ovom je prilikom Vrnograč primio tako veliki broj gostiju, kakvog ne pamti ni jedno mjesto Bosanske Krajine.

Vrnograč je posjetila jedna grupa francuskih novinara i reportera, koji su odnijeli sa sobom nekoliko stotina interesantnih snimaka ovog kraja.

Građevinski odbor, koji se starao oko podizanja ove građevine sastojao se od 20 članova na čelu sa g. Smail ef. Buljubašićem, gradskim imamom.

Koliko se muke i truda vidjelo, dok je ova davna želja ostvarena, ne treba napominjati, kad se zna da je džamija podignuta u doba najveće ekonomske krize. Ali to nije smetalo, ipak, da bude novosagrađena džamija u Vrnograču najljepša džamija Bosanske Krajine.

Svim onima koji su ma šta doprinijeli za ovu džamiju ili bar svojom posjetom uveličali svečanost otvorenja ove svete kuće, Vrnogročani se najtoplije zahvaljuju.

B.

Previranje u redovima ilmije

PRIMAMO IZ KRUGOVA ILMIJJE IZ POKRAJINE. — Ur.

I.

Žalosna je konstatacija, da mi nemamo jednog snažnog Udruženja ilmijje. To je sramota jedna za stalež, koji, po prirodi svojoj, mora biti najprosvjećeniji, najaktivniji u radu za dobro svih muslimana. To je stalež, čiji su članovi svjesno preuzeli na se dužnost vršenja najčasnije uloge, od koje rezultati obilježavaju forme pa i sadržinu našeg života i kao muslimana i kao ljudi u svim konsekvencama. Ali eto ti članovi toga i takovog staleža stoje raštrkani, nepovezani u svojim idejnim pogledima čiji su oni službenici. Već evo 20 godina da te organizacije nema. Ilmijja kroz sve ovo vrijeme nema svog vodstva, nema svog zastupstva, kao stalež.

Stare generacije nestaje, stara garda ostavlja nas sa jednom uspomenom, da su oni mogli prikupiti svu ilmijju u jedno kolo i to pod težim prilikama za to, nego što su danas! Tako se danas još nalazimo tom prazninom u našem životu.

Već nekoliko godina se piše i zagovara potreba organizovanja naše ilmijje. Nema našeg muslimanskog lista, koji nije o tom pisao. Pisalo se, zagovaralo, preporučivalo, oralo se i sijalo, — ali bez ploda.

Šteta u prošlosti i sadašnjosti je velika. Do 1909. god. se kod nas upravljalo sa vjerskim službenicima, kako bi se danas moglo reći, od kamiša. Donesen je i bivši Statut sa dosta odredaba, koje su ilmijju ponižavale. Dok se i ilmijja organizovala i uočila te rđave odredbe, nastupile su ratne prilike, koje su spriječile rad na ispravci. Zatim se taj Statut nalazio u agoniji pred ljekarima raznog mišljenja. Ilmijja, kao najpozvaniji ljekar je šutio. Dolazi današnji pravni poredak, opet bez pitanja i saglasnosti ilmijje (narodne). Poslije pet godina toga stanja opet se radi na preuređenju naše vjersko-prosvjetne uprave. I opet bez sudjelovanja ilmijje. Posljedice takovog rada i postupka će iskusiti opet najviše sama ilmijja. Kao i prije, i sada će sva druga pitanja biti prije i pravilnije riješena, nego pitanje ilmijanskog staleža, na kojem počiva naš vjerski život. Već sadanje konture tih odredaba nam ulijevaju strah.

Sve je to moguće provesti, jer ilmijja samo posmatra šta se radi i oslanja se neopravdano na sudbinu i merhamet onih, koji najmanje daju poštovanje svemu našem vjerskom! Ilmijja prokazuje toliku dobrodušnost, da ona prelazi u potpuni nehaj i nemarnost prema životnim interesima i svojim i svojih suvjerenika muslimana, kojim ilmijja služi. Razornost pojedinaca i eventualna kritika je samo njegova i kao takova ostaje nezapažena pa i ugušena pod osudom, da je to razvratni akt prema muslimanskoj zajednici. Tako se ne bi moglo postupati sa ovom ilmijjom, kao staležom.

Da postoji organizacija ilmijje kao pretstavnika staleža, koji zna šta treba učiniti u opštem interesu, pa da ta organizacija nastupi u potrebnim momentima, ne bi se preko toga moglo prelaziti.

Pod »ilmijja« podrazumijevam onu narodnu, koja djeluje izravno među narodom! To je kadar, to je stalež, o kojem se mora voditi riječ, 2—3 tuceta saruklija, koji žive na račun državne kase, ne pretstavlja sav stalež. Riješenjem njihova pitanja, nije riješeno pitanje svega staleža. To znamo iz iskustva. Te ličnosti, kao zvanični faktori, djeluju »odozgo«, a sve potiče i sve se radi »odozdo« od naroda kod kojeg služi narodna ilmijja.

Naš vjersko-prosvjetni život će se postaviti na zdrave osnove samo onda, kad se bude pravedno riješilo pitanje narodne ilmijje, koja živi među muslimanima, koja djeluje među muslimanima, koja trpi s muslimanima, pa svaki dan doživljava praktična iskustva u vjersko-prosvjetdom životu. A to se može riješiti samo u sporazumu sa tom samom imijjom preko njenih organizacija ili jedne organizacije...

(Nastaviće se.)

VIJESTI IZ MOSTARA:

SVEČANO OTVORENJE DŽAMIJE U CERNICI.

Radni odbor Hadži Memijinog džemata u mahali Cernici priveo je kraju sve radove na renoviranju i uređenju svoje džamije. Svečano otvorenje ove renovirane džamije obaviće se prvi dan nastupajućeg Ramazana. Poslije podne održaće se mevlud za ženske, a na večer (iza teravije-namaza) mevlud za muške. Mevlud i salavate učiće najbolji mostarski hafizi. Za ovu vjersku priredbu vlada veliko interesovanje među ovdašnjim muslimanskim svijetom. Pored mevluda biće održan i jedan vazi-nasihat. Da se je ova džamija uredila i da se može ubrajati među najljepše džamije u Hercegovini, najviše zasluga imaju mahaljani gg. Hasan ef. Arpadžić, nadgruntovničar; Smajilaga Omeragić, starješina mahale i mladi šerijatski sudija Mustafa Balić.

ZA POMOĆ MUSLIMANA IZ LOZNICE.

U nedjelju, dne 17. o. mj., održana je šira konferencija mostarskih muslimana, koju je sazvao prošireni odbor Džematskog medžlisa, kako bi se priteklo u pomoć muslimanima iz Loznice u Srbiji. Njihova djeca nemaju pojma o Islamu. Nemaju džamije ni mekteba ni ostalih vjerskih institucija. Pored toga žive u vrlo slabim ekonomskim prilikama, da im je i pored nabolje volje nemoguće sagraditi džamiju i mekteb. Zbog toga je cilj ove konferencije bio, da ovdašnji muslimani svojim dobrovoljni prilozima i moralnom podržkom pomognu svoju braću u Loznici. Jer ako se ništa ne učini za njihov spas — oni će se ne htijući, potpuno udaljiti od Islama. Mostarski muslimani su se rado odazvali da pomognu svoju braću. Ovom prilikom dužnost mi je napomenuti, da bi trebalo da se i druga mjesta ugledaju, pa i oni priteknu u pomoć svojoj braći. Neka to učini privatna inicijativa, kada se, sa žalošću konstatuje, da se pozvane vjerske ustanove vrlo malo, ili skoro nikako ne brinu za ovu napuštenu braću.

SIJELO SA PREDAVANJEM I POZORIŠNIM KOMADOM.

Ovdašnje naše kulturno društvo »Ittihad« kao svake, tako i ove nedelje, t. j. 24. o. mj., priređuje svoje društveno sijelo sa pozorišnim komadom iz našeg života i poučnim predavanjem.

MEZAR I TURBE.

Našeg slavnog junaka i šehita Smailage Čengića, nalazi se u selu kod Gacka, ali u vrlo zapuštenom i neuglednom stanju. Lanjske godine, na inicijativu nekih uglednih gatačkih muslimana, povedena je akcija, da se njegovo turbe uredi i popravi. To je donekle i učinjeno. Ali samo donekle i moramo konstatovati, da se i danas Smailaginu turbetu slabo posvećuje pažnja. On je svojim junaštvom zaslužio mnogo bolje zadnje počivalište, kao slavni junak i vojvoda. Nadamo se da će se njegovo turbe još bolje popraviti i urediti.

OSNIVANJE ŠKOLSKIH TRPEZA.

Veliki prijatelj hercegovačkih muslimana g. Dr. Lovro Dojmi, upravnik Doma narodnog zdravlja u Mostaru, poveo je prije kraćeg vremena akciju za osnivanje školskih trpeza, u kojima će se hraniti siromašna djeca u onim krajevima, koji su najviše pogođeni ljetošnjom sušom. Njegova akcija naišla je na dobar odaziv. Kako u samome Mostaru, tako i izvan njega. Rad ovoga pravog narodnog ljekara, koji je obljubljen među Hercegovcima bez razlike na vjeru, zaslužuje svaku pohvalu.

KUĆA IZ SRETNOG DOBA U TREBINJU.

U Trebinju i danas u dobrom stanju nalazi se kuća begova Resulbegovića, koji su u historiji Hercegovine igrali vrlo važnu ulogu, za vrijeme znamenitog Osman paše. Kuća je stara preko 170 godina, a i danas u njoj sav namještaj nalazi se kao i nekada — u sretna vremena — dok je još živio Ilijas beg Rizvanbegović i njegovi roditelji. U lijepo izrađenoj primaćoj sobi, pored starog turskog namještaja, koji je dobro sačuvan, nalazi se i Resulbegovića biblioteka, koja je stara preko 800 god. Puna je znamenitih djela i rukopisa čuvenih pisaca na arapskom, turskom i perzijskom jeziku. Pored ove sobe nalazi se begovska spavaća soba i čovjek kada uđe u ovu sobu, osjeća kao da je još onaj stari sretni vakat, kada je svega bilo u izobilju, a Bog se uvijek spominjao i sve počimalo njegovim imenom i uzdanjem u Njega. U drugoj zasebnoj zgradi nalaze se stanovi za tkanje, na kojima se nekada tkalo i vezlo ruho i skupo platno.

Ovom kućom upravlja vrijedni i simpatični starina g. Kasimaga Vidjen, koji svojom prirođenom intelegencijom i lijepim čistim govorom osvaja posjetioca. Za vrijeme ljetne sezone, mase stranaca posjećuju ovu kuću u želji da vide stari muslimanski begovski stan. Ove godine među strancima, bilo je i visokih i uglednih gostiju.

M. H. Ajkić.

MERHUM ZULFAGA BAJRAKTAREVIĆ IZ SEONICE.

Nakon kraće ali veoma teške bolesti, ispustio je 10. o. mj. na veče svoju plemenitu dušu gosp. Zulfaga Bajraktarević. Rahm. Zulfaga je bio sin i potomak stare i ugledne porodice Bajraktarevića. Rodio se u Seonici. Po svršetku mektebi-ibtidaije i početnih nauka, učio je više godina u Kuršumliji medresi i tude stekao veoma lijepu vjersku naobrazbu. Kako je bio dobrog materijalnog stanja, otvorio je trgovinu. U trgovini je brzo napredovao tako, da je kroz kratko vrijeme postao velik kapitalista. Za vrijeme čitavog svog života, rahm. Zulfaga se isticao velikom radinošću i bio uzor poštenja. Svaku humanu i plemenitu akciju je moralno i materijalno pomagao.

Zadnjih nekoliko godina bavio se politikom i u političkom životu ovoga kraja igrao veoma važnu ulogu, te je izabran kao zamjenik narod poslanika za srez konjički.

U rahm. Zulfagi gubi Seonica i čitav konjički srez jednog rijetko agilnog i valjanog čovjeka. Koliko je bio poštovan i cijenjen, najbolje svjedoči njegova dženaza. Pored mještana na dženazu su došli svi prijatelji i poznanici merhumovi iz Ostrošca i Konjica, te ga pošljednji put ispratili do kuće vječnosti. Rahmetlija ostavlja iza sebe ožalošćenu suprugu. Rahmetullahi-alejhi.

Muhamed Hifzi.

PREMJEŠTENJA.

Riješenjem ministra unutrašnjih poslova od 6. novembra o. g. premješten je po molbi Asim Arapović, stražar II. klase iz Uprave policije u Skoplju upravi policije u Sarajevo.

Istim riješenjem premješten je i Mehmed B. Bravo, stražar II. klase iz Skoplja u Sarajevo po potrebi službe.

Vlasnik i urednik: **Hafiz Muhamed Pandža.** — Plativo i utuživo u Sarajevu. — Za »Novu Tiskaru« Vrček i drug: Stjepan Vrček.